KNNV vereniging voor veldbiologie

Natuurreis Polen - Ukraïne

26 mei tot 10 juni 2018

zaterdag 26 mei, reisdag vanaf Schiphol naar Warschau,
vervolgens transfer naar Dwór nad Bugiem (oostgrens Polen).

We worden deze zaterdagochtend om 07:30 uur op de luchthaven van Schiphol verwacht in de nieuwe vertrekhal 1A. Er volgt een hartelijke begroeting met de anderen, het zijn voor ons veel bekende gezichten, maar ook een kennismaking met een paar nieuwe reisgenoten. Omdat reisleider Henk Dommerholt tevoren de groep heeft ingecheckt, gaan de verdere formaliteiten vlug en na de gebruikelijke security controle mogen we doorlopen. De groep verspreidt zich over de luchthaven, om enige tijd later in de rij te gaan staan om het vliegtuig naar binnen te gaan.
Om 09:45 uur gaan we met een vliegtuig van de KLM de lucht in en al gauw verdwijnt Nederland onder een dicht wolkendek.
Twee uur later landen we op de luchthaven Warschau Frédéric Chopin, de belangrijkste internationale luchthaven van Polen.
In de hal staat onze lokale gids Wojciech Mróz al te wachten, hij zal ons gedurende de hele reis begeleiden.
We worden naar het parkeerterrein gebracht en tot onze verrassing zullen we gezamenlijk in één bus vervoerd worden.

Bovendien hebben we een eigen chauffeur, Mattheüs, die ons deze dagen in Polen zal rondrijden, later zal zijn vader het overnemen om ons door de Oekraïne te vervoeren. Onze eigen KNNV reisleider Henk hoeft dus niet te rijden – het tellen van de groep wordt zijn belangrijkste taak, is direct al een snedige opmerking…..
Onderweg wordt de eerste stop gemaakt bij een benzinepomp waar we geld kunnen pinnen, we zullen totaal iets meer dan 3 dagen in Polen verblijven. Wojciech assisteert bij de transacties, want het blijkt voor sommigen onder ons nog niet zo makkelijk te zijn om een Poolse pinapparaat te bedienen.

We vervolgen de lange rit over een ongezellige weg en een saai landschap. Veel, enorm grote velden met gewassen en extensieve landbouw. Sommigen dommelen

wat, anderen vermaken zich op andere manieren en zo komen we langzamerhand richting de grens met Oekraïne.
Als de kreet wordt gehoord: “ooievaar links “ schrikt iedereen weer wakker, ook voor een vos, ree, nog meer ooievaars wil men wel even wakker blijven. Maar de vogelaars in de groep zijn helemaal alert als er een lepelaar gespot wordt.
Aan het eind van de middag, na een lange rit van ruim 250 km. komen we aan bij ons hotel Dwór Nad Bugiem, een prachtig gelegen hotel gelegen in een mooi, vriendelijk en glooiend landschap bij het dorpje Wola Uhruska, dicht tegen de grens van Oekraïne aan.

Na het verdelen van de kamers wordt de maaltijd geserveerd en daarna vertelt Wojciech ons iets over de verdere invulling van de komende dagen. We zullen veel van het landschap gaan zien, maar we zullen ook kennis kunnen maken met slangen, teken en muskito’s. We worden er voor gewaarschuwd, dus hoge schoenen aan en andere beschermende maatregelen nemen. Wolven komen niet in dit gebied voor, dus daar hoeven we niet bang voor te zijn.

Helaas hebben de muskito’s ons direct al ontdekt, want de volgende ochtend blijkt dat velen in de nacht gestoken zijn, soms door de kleren heen. En ook de volgende dag zullen deze irritante beestjes ons begeleiden, waar we ook naar toegaan.

Ach ja, dan moet je maar met een cruise gaan, dan heb je er geen last van, merkt een optimist op, die zelf nog niet gestoken is….

Gea Warringa

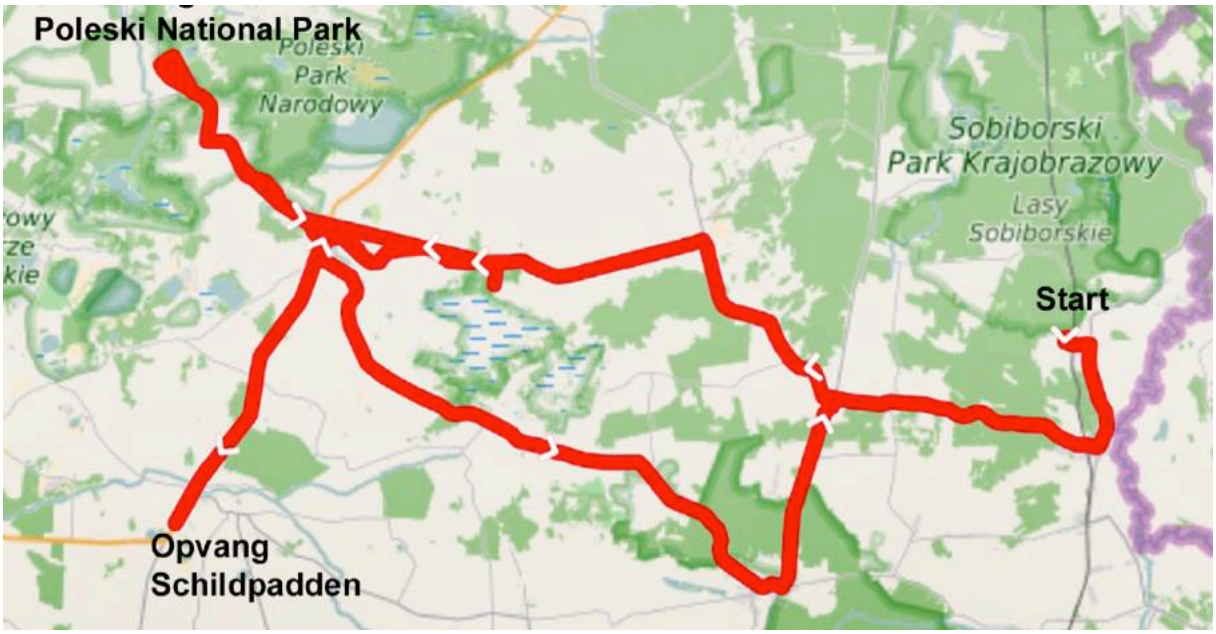

Route dag 1 en dag 2.

zondag 27 mei 2018, Wola Uhruska.

Om kwart voor vier begon het al te schemeren in Polen! Na het ontbijt vertrokken we lopend naar “onze” huisweide. Het betreft hier een nat grasland met een weinig kalk in de bodem. De meest opvallende bloem die een zweem van roze over het veldje verspreidde was het duifkruid.

Onze aandacht ging uit naar een distel met een smal uiterlijk en een enkel of soms meerdere bloemhoofdjes aan het eind van de stengel, de kale jonker.

Verscholen tussen de veldlatyrus en de kropaar vonden we zowaar de gevlekte orchis. Boven het natte gedeelte scheerde een mannetjes platbuiklibel en een weide verderop streken wat putters neer op de distels, tja distelvink is eigenlijk best goede naam voor deze vlugge rakkers. Opvallend in het geheel vormde de in bloei staande paardenzuring (Rumex crispus). Deze stak er soms met kop en schouders bovenuit. Na een uurtje werd het tijd om naar het bezoekerscentrum van het Nationaal Park Poleski te rijden. Het Nationaal Park is op 1 mei 1990 opgericht ter bescherming van de natte veenvegetatie. Het is een groot gebied met een bewoner die de nodige aandacht verdiend want een rehabilitatietraject is hard nodig om de soort te behouden voor dit gebied. En waar gaat het dan om? De moerasschildpad (Emys orbicularis).

In een kleine ruimte werden in bakken de ongeveer 9 maanden oude moerasschildpadjes verzorgd. De kleine schildpadjes waren in september uit het ei, ter grootte van een eikel, gekropen. Wanneer de

temperatuur constant op 28,5˚C blijft komen er ongeveer net zoveel mannetjes als vrouwtjes uit het ei gekropen. Ligt de temperatuur hoger (29,5˚) dan komen er 100% vrouwtjes uit de eieren. Hier in het N.P. is men sinds 1998 begonnen met het groot brengen van de schildpadden. Moerasschildpadden vormen samen met de slangen de enige vertegenwoordigers van de reptielen in Poleski en ze leven van mollusken en tweekleppigen. De mannetjes hebben bruine ogen in tegenstelling tot de gele ogen van de vrouwtjes.

Het was benauwd in de nursery, tijd om te gaan wandelen maar eerst goed insmeren met muggenolie want ons doel was een nat bos met veen. En inderdaad we werden massaal aangevallen.

Het was interessant, veel plantensoorten stonden in de berm zoals salomonszegel, springzaad, tormentil etc.. Één bruine kikker (Rana temporaria) hield zich verscholen

maar kon rekenen op onze aandacht. Verschillende soorten wolfsklauwen stonden in het natte gedeelte maar ook de smaragdlibel vloog rond. In het open gedeelte, even geen muggen, over een vlonderpad lopend zagen we prachtig ronde zonnedauw, veenpluis en veenbes maar ook de Calla palustris, een soort aronskelk stond in de bloei. De klaverzuring smaakte fris. De groene kikker kwaakte met twee prachtige kwaakbellen. Het werk van de bever was overal te zien. Toen terug naar de bus voor ons volgende ommetje. Nog voordat we het gebiedje bereikten zagen we Verbascum veriso in een klein weitje staan, de bus uit en kijken. De veenmol dook op en Willy Dorresteijn had het grote veenmol in haar handpalm zodat wij dit beest konden fotograferen. Zo ook Joke echter de veenmol beet van zich af: Willy

sloeg een kreet en van schrik liet Joke haar camera vallen. Grote hilariteit maar de camera weigerde daarna wel dienst (op z’n (s)teentjes getrapt?). De bus in en toen naar de laatste bestemming van die dag nl. een graslandje dat gedurende het jaar zowel droog als nat kon zijn. Prachtig was de blauwe lis (Iris sibirica) en ook de nog niet bloeiende Veratrum album of wel witte nieswortel. Flinke generfde bladeren én giftig.

Terug naar de bus voor de terugreis naar ons hotel waar een bruiloft gaande was. Na de warme maaltijd werd geïnventariseerd hoeveel verschillende planten er vandaag gevonden zijn. Alleen al 70 soorten die zeer interessant waren. Op naar morgen voor een nieuwe dag met, ik hoop, minder muggen.

Karin

Maandag 28 mei 2018.

DROOG EN NAT

Vandaag wordt het droog en nat. In de ochtend bezoeken we een droog kalkrijk gebied en in de middag een nat gebied met de bijbehorende flora.

We bezoeken eerst Reservaat Stawska Gora Przyrody dat onder Natura 2000 valt. De topper van dit gebied is de Carlina onopordifolia, een endemische plant die op maar drie plaatsen in Polen en op slechts enkele plaatsen in de Ukraine groeit. Verder komt deze plant in Europa niet voor. Om deze planten te beschermen is het reservaat in 1956 opgericht om de steppe vegetatie en vooral de Carlina onopordifolia te kunnen behouden.

We krijgen een paar uur de tijd om zelf te struinen. Er mag niets geplukt worden, wel graast er een kleine kudde schapen die zich van deze regels niets aantrekken maar de distelplant met rust laten. Mijn verwachting van de Carlina is hoog gespannen. We komen de stengelloze Zilverdistel al vrij snel tegen, er staat een behoorlijke groep distels met uitgebloeide bloemen bij elkaar op een klein veldje. We zullen het deze reis vaker tegenkomen dat de bijzondere planten ‘net’ uitgebloeid zijn. Een ander opvallende uitgebloeide plant is de grote bosanemoon en die nu alleen nog de pluis heeft. De pluis lijkt op een pruik en is toch leuk om te zien.

Bij de Egelantier wordt geroken of er een appeltjesgeur is. Een metallic groen scarabee-kever onderzoekt de plant voor andere doeleinden.De vogelaars worden goed bezig gehouden door de prachtige zang van een nachtegaal die zich niet laat zien. Een geluid van een kwartel die o zo dichtbij is, maar waar zit ie nou?, vraagt Ella zich af. “Hij moet hier ergens zitten”. Ik hoor ook nog iets over een ‘paapje’.

Ons volgende doel is in het gebied SAWIN waar een kunstmatig aangelegd meer is en waar een beheerplan voor het gebied geldt. Ook hier komen de vogelliefhebbers aan hun trekken. Zij hebben een bankje gevonden bij het riet waar een Karekiet duidelijk te horen is, maar ook weer lastig te zien.

Voor de plantliefhebbers is een zoekopdracht in een drassig weitje. Het betreft een paar planten die endemisch en zeldzaam zijn. Het gaat om de Carex flava, de Gele zegge en Cladium mariscus, de Galigaan die ook in Nederland op de Rode Lijst staan. Na een zoektocht naar de planten en vooral veel fotograferen sluiten we dit gebied al met een warme wandeling langs het meer richting de bus.

Op verzoek van de groep brengen we aan het einde van de middag een bezoek aan het vernietigingskamp Sobibor. Eigenlijk is het voormalige kamp gesloten tot 2020 omdat het gerenoveerd wordt, maar onze gids Wojciech heeft toch kunnen regelen dat we een deel van het kamp kunnen bezoeken. Eerst rijden we langs het station Sobibor, het allerlaatste station voor vele duizenden mensen en waar de spoorrails nu naar de lucht wijzen en het einde symboliseren.

Een informatiebord laat zien dat hier in anderhalf jaar tijd ongeveer 170.000 mensen terecht zijn gekomen en zijn gedood. We lopen door een ‘memorial-laan’ van dennenbomen en bordjes met namen van de vooral Nederlandse slachtoffers – van hele families. Iedereen is diep onder de indruk van de gruwelijkheden die zich hier hebben afgespeeld en die bijna niet te bevatten zijn. We zijn er stil van geworden.We rijden terug richting het hotel. Een klein groepje stapt iets eerder uit de bus en wil het laatste stukje nog lopen. We kunnen nu een ooievaarsnest met een ooievaar en jong rustig bekijken. Het veldje werd gisteren nog met veel enthousiasme door ons bezocht, het was een eerste kennismaking van de Poolse planten en vandaag wordt het veld gemaaid. Zo snel kan het gaan.

Adrie van Dam

Dinsdag 29 mei 2018.

Het is nog niet eerder voorgekomen dat ik gewekt word door de geelgors, de koekoek en zelfs de wielewaal. Ik prijs mij gelukkig. De zon is er ook al en het belooft een warme dag te worden.

Vandaag gaan we de grens over naar de Oekraïne. Maar eerst gaan we op zoek naar een 'Apteka' omdat velen van ons gisteren behoorlijk zijn gestoken door muggen en ander ongedierte. We slaan massaal deet en after-bite in.

Om 11.00 uur (Oekraïense tijd – 1 uur later) komen we aan de grens. Daar breekt een tijd aan van geduldig wachten. We maken weer de nodige opmerkingen, daar zijn wij – KNNVers – goed in.

Wij zijn de eerste bus en moeten wachten. We zien alle personenauto's langs- en doorrijden. Commentaar: 'oh, die heeft ook zijn hele huisraad ingeladen.' Of: 'er gebeurt ook helemaal niets.' 'Als iemand nou eens dat hek ging wegzetten...' Opeens worden onze paspoorten ingenomen door een lachende douanier. Na nog drie kwartier wachten kunnen we doorrijden naar de andere grens met Oekraïne. Weer wachten. We krijgen 4x een paspoortcontrole. Om de tijd te doden gaan we het hurktoilet verkennen en

bestuderen we de mensen die langs komen en de nestelende zwaluwen in het grensgebouw.

Om 12.15 uur rijden we met een stempel in ons paspoort Oekraïne binnen.

We rijden over slechte wegen vol gaten, langs cultuurgronden, rietlanden, kleine dorpjes, zien vaak paard en wagen en rijden.

De koffiestop gaat niet door omdat de koffiemachine niet werkt. Dat zullen we deze vakantie wel vaker horen.

We stoppen in Wlodzimierz Wolynski en brengen daar een bezoek aan een prachtige blauwe Oekraïens Orthodoxe kerk. Tijdens het Pinksterfeest is de kerk versierd met berkentakken. We gaan ook even een marktje bekijken waar door de lokale bevolking heel veel aardbeien worden verkocht. Gelukkig kunnen we ergens koffie drinken en daarna vertrekken we om 15.15 uur richting hotel. We moeten nog een heel eind rijden. Onze gids Wojciech Mroz moet de weg vinden met behulp van zijn mobiele telefoon en een kaart, maar de weg staat niet goed aangegeven, waardoor we regelmatig verkeerd rijden.

Langs de weg in de berm graast het vee, meestal begeleidt door zijn of haar baasje.

Na Nyubk wordt de weg echt slecht. We slingeren van links naar rechts over de weg om de kuilen te ontwijken. We zien vreemde kerkhoven en prachtige kerken met groene en/of blauwe daken en vergulde torens. Eindelijk arriveren we om 19.15 uur in Premier Hotel Pochaiv in Kremenets. Het is een flinke stad.

Moe van de reis kunnen we om 20.00 uur eten. Het diner staat klaar. Er wordt een soort gerookte pruimensap bij geserveerd. Dit drankje is van deze streek en wordt traditioneel tijdens Kerst gedronken. We krijgen voor het eerst Borsjt als voorgerecht, de bekende bietensoep. Daarna gaat alles in een razend tempo. De gerechten volgens heel snel op elkaar. Voor je het weet staat er al weer een nieuwe gang voor je neus. Dus opgepast: eet langzaam anders sta je een kwartier later al weer buiten.

Joke Jansen

Woensdag 30 mei. 2018

We gaan naar de Podolia region.

Na het ontbijt van 8:00 uur vertrekken we om 9:15 uur voor een reis van 35 minuten naar Derman-Ostrog National Park. Het Park is 6 jaar oud, meet 7000 hectare (7 x 10 km.) en telt 1226 soorten planten, veel orchideeën. Ze zij heel blij met ons bezoek. Sinds 2009 zijn er 20 nieuwe Nationale Parken bij gekomen.

In de ochtend gaan we op pad met Oksana Tymoshenko, een ecologe met cultuur in haar portefeuille, en een entemologe. Bij het informatiecentrum is een blotevoetenpad voor kinderen en een verspringbak. In een heemtuintje staat onder meer de Vuurwerkplant (Dictamnus albus) en daslook (Allium ursinum). Het leerpad heeft heel duidelijke informatiepanelen, voor leken, met de beschermde planten en dieren. Kremenets betekend plaats met vuursteen.

Vuurwerkplant

We hebben de vuurwerkplant (Dictamnus albus) ofwel het essenkruid wat uit het oog verloren. Vroeger, heel vroeger werd hij namelijk als een bijzondere plant gezien. Botanisch gezien behoort hij tot de familie van de wijnruit, maar is de enige van zijn soort. De vuurwerkplant komt van oorsprong uit de zuidelijke streken van Europa en Azië.
De plant bevat zoveel etherische oliën dat deze in sporadische gevallen in droge hete periodes zelfs spontaan kan ontbranden waardoor er vlammetjes rond de plant branden. Vandaar natuurlijk ook zijn Nederlandse naam van vuurwerkplant, maar ook is het daardoor een kandidaat voor het brandend braambos uit de bijbel. Ondertussen is de vuurwerkplant vrijwel in de vergetelheid geraakt.

De korte rondleiding wordt afgesloten met kruidenthee met suiker, veel aardbeien en 2 soorten gebak.

Om 11:30 gaan we het bos in met geplante bomen. Wel beschermd. Er is een brede bufferzone rondom het National Park. Geen invloeden van agricultuur, insecticiden en zo. We wandelen ca 2 kilometer en vinden:

Bosandoorn (Stachys sylvatica), Mansoor (Asarum europaeum), Grote anemoon (*Anemone sylvestris ?)* , Reuzenberenklauw (Heracleum mantegazzianum), Gewone erepreis (Verónica chamáedrys). Gewoon nagelkruid (Geum urbanum), Dalkruid (Maianthemum bifolium), Salomonszegel (Polygonatum sp.), Paarbladig goudveil (Chrysoplenum alternifolium), Vogelnestje (Neottia nidus-avis).

Om 14:25 uur gaan we met de directeur (econoom) naar Slovatsky Nationaal.Park met Naaldbomen. Het is Beech Forest, oorspronkelijk bos, 100 tot 400 meter boven zeeniveau met een rijke bodem. Via een zandweggetje komen we naar het bosperceel.

De planten die we zien zijn orchissen op kalkgrond zoals Bleek bosvogeltje(Cephalanthera damasonium) , Wit bosvogeltje (Cephalanthera longifolia), Rood bosvogeltje (Cephalanthera rubra, uitgebloeid), Bruinrode wespenorchis (Epipactus atrorubens), Dennenorchis (Goodyera repens), Vogelnestje (Neottia nidus-avis), Welriekende nachtorchis (Platanthera bifolia), en Bergnachtorchis (Platanthera chlorantha). Verder bloeiden Eenzijdig wintergroen (Orthilia secunda), Schermwintergroen (Chimaphila umbellata) , Rondbladig wintergroen) Pyrola rotundifolia), Eenbloemig wintergroen (Moneses uniflora), Er waren verschillende Ree-rustplaatsen gezien. Andere planten waren Pinksterbloem (Cardamine pratensis), Bleek wolfsmelk (Euphorbia volhynica),

Na het eten hebben we om 20:10 uur in de sportkelder op naamlijsten 72 soorten planten genoteerd.

Veel zeldzame soorten gezien.

Willebrord.

Klokbilzenkruid (Scopolia carniolica),

Donderdag 31 mei 2018.

Nog voor het ontbijt werden er door enkele mensen witte en rode kersen gekocht om de hoek bij het hotel, waarvan ze de anderen lieten proeven. Lekker maar toch niet zo heerlijk als de kersen die je bij ons uit de boomgaard haalt, die zijn voller en sappiger.

Na het ontbijt gingen we op weg voor een boswandeling in de omgeving van Kremieniec (Kremenets). Onderweg zagen we nogal wat dode bomen die waren leeggezogen door de vogellijm.Bij een stop waar moest worden gewacht op twee gidsen lagen aan de overzijde van de weg kleine veldjes rijk aan klaprozen. Dat was een schitterend gezicht zodat de weg werd overgestoken en in het veld veel foto’s werden geschoten. Een van de gidsen sprak Duits. Hij had vijf jaar in Oost Duitsland gelegerd gelegen in de tijd van de koude oorlog. Het bos dat we bezochten lag op een bergrug met zandsteen en kalkrotsen, met een hoogte van 365 m. In de ijstijd was het ijsfront er omheen geschoven en dit blijven staan. Boven hadden we bij een steilrand een prachtig uitzicht over het dal.

Een legende is dat hier in een gevecht Tartaren gevangen zij genomen. Bij de vrouwen werden de haren afgeknipt, waarna zij in het ravijn werden gegooid. Terwijl dit werd verteld krasten de raven in de dennen. Ook was er voor deze plek een Marialegende. Maria zou hier een bron hebben laten ontstaan.

Leuke planten zoals een bijzondere Scabiosa, akeleiruit en een walstro gaven kleur en gespreksstof. De middelste bonte specht liet zich horen en de kijkers gingen omhoog om hem te spotten. Op een open veld in de schaduw van een paar bomen, het was weer een warme dag, aten we onze meegenomen boterhammen op.

Een boerin duwde met haar schoffeltuig tussen de rijen aardappelen door om het onkruid de baas te blijven. Na de lunch daalden we langs een smal pad weer geleidelijk af om uit te komen bij een kapel met een heerlijk koele bron met verfrissend drinkwater.

Het is hier een traditie dat de plaatselijke bevolking op Goede vrijdag bij deze bron water komt halen. En eindje hier vandaan konden we een grot bezoeken.Dat werd door de meesten van de groep ook gedaan.

Hier werden de stenen uitgehakt die als grafsteen dienden en werden gebruikt op de joodse begraafplaats die zeer groot is. Ook lag er een kleine kozakkenbegraafplaats met een aantal kruisen. Dit herinnerde aan een veldslag tussen de Kozakken en de Polen in de zeventiende eeuw. Een aantal ging naar de Joodse begraafplaats waar ze een mooie bloemenweide vonden. Anderen bezochten een blauwgeschilderde houten kerk. Binnen lagen op de vloer lisdodden uitgespreid. Dit had de betekenis van de goddelijke drie eenheid, dat was de zondag ervoor gevierd.

De schildering boven de poort was door onze Duitse gids een jaar of tien geleden gemaakt. In het dorp werd op een pleintje koffie gedronken in een benauwd warme houten schuurtje. Het was er rookvrij. In de asbakken op de paar tafeltjes was gras gezaaid. We bezochten daarna een kasteel strategisch boven op een berg gelegen. Daar was al in de tiende eeuw een houten versterking gebouwd. Het stenen kasteel, nu een ruïne was door de plaatselijke heren in 1246 gebouwd en in de zeventiende eeuw door de Kozakken verwoest. Dick vond er nog een bronzen belletje van een paardentuig. Op het terrein vonden we nog het zeer giftige Bilzekruid. Aan het eind van de dag bezochten we ook de grote monasterie vlak bij ons hotel. In de enorme kerk was er een dienst gaande. De religie betekent hier duidelijk meer dan bij ons.

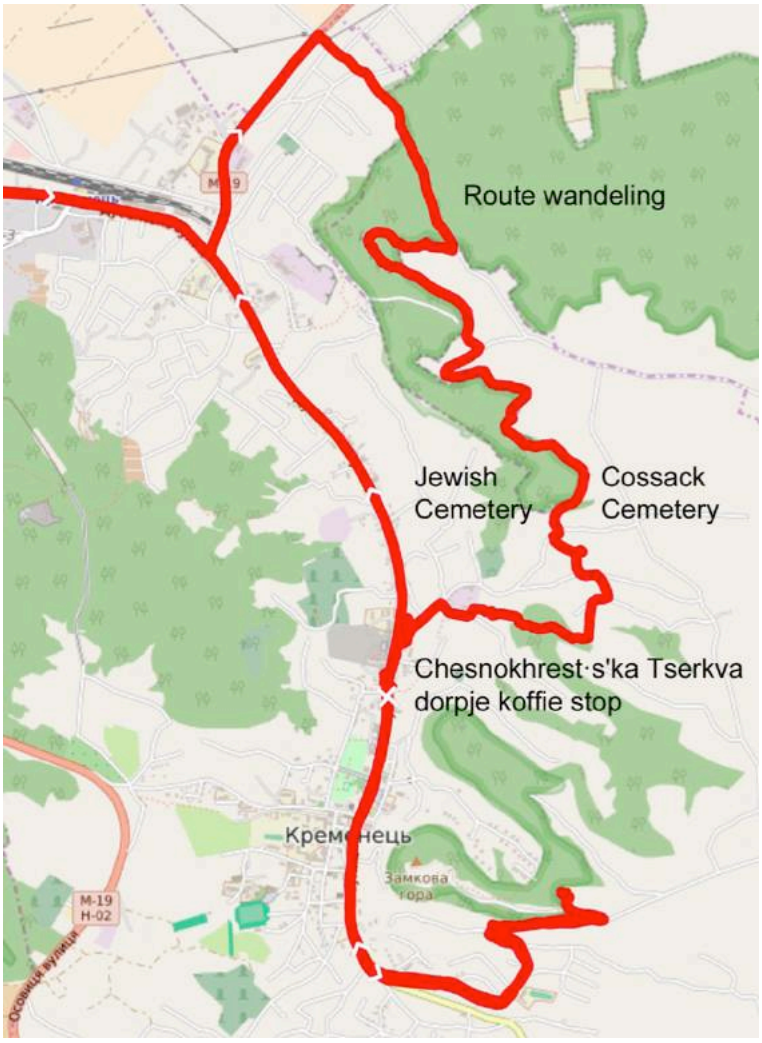

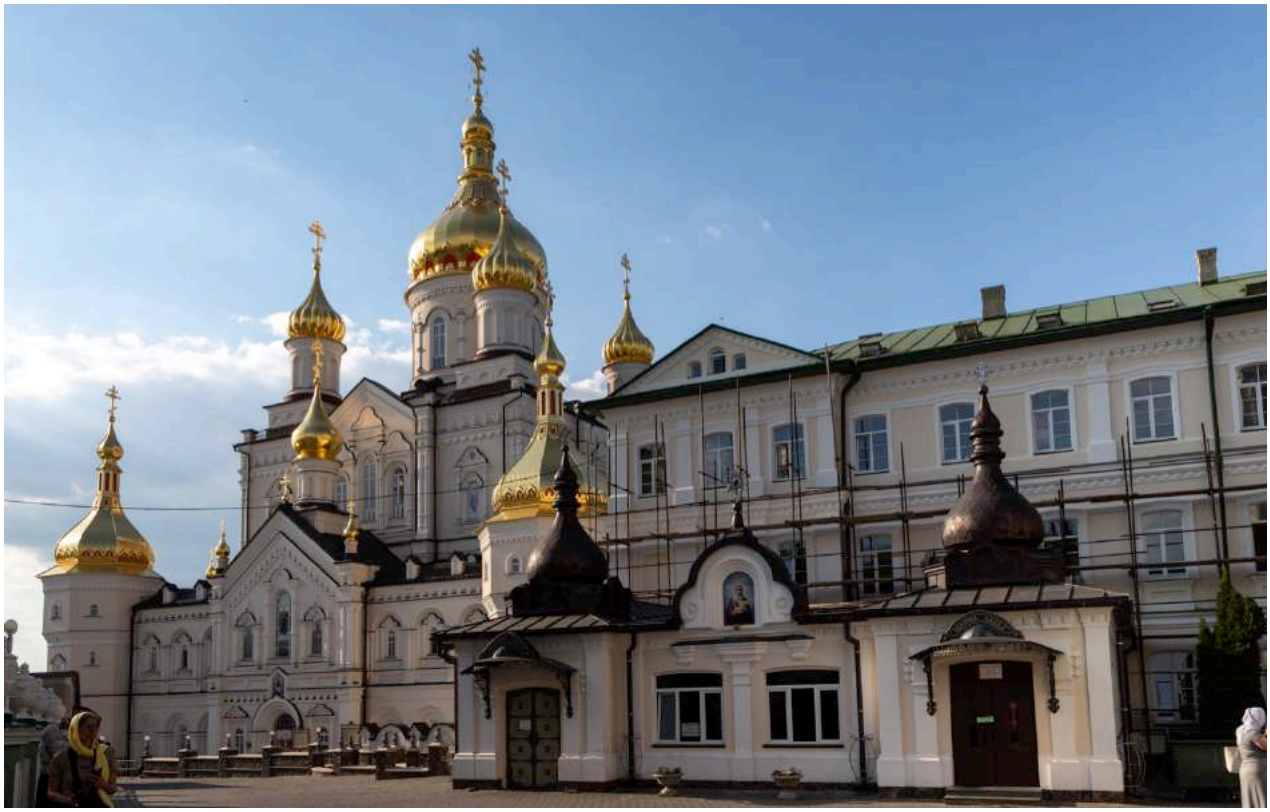

Er woonden heel wat mensen de dienst van zes uur bij. Van hier waaierde de groep vooral op eigen gelegenheid uit over het grote terrein van de Monastry en druppelden men het hotel binnen voor het avondeten.

Ton.

Vrijdag 1 juni 2018.

Vertrek vanuit Kremenets voor een reisdag van minstens 5 uur, plus een excursie van 5 uur. Maar eerst nog een klein oponthoud vanwege een misplaatst vegetarisch lunchpakket. We zijn op weg naar het Medobory natuurreservaat. Onderweg vertelt Wojciech over de geschiedenis van dit deel van de Oekraine. Het is een verhaal vol oorlogen tussen Polen, Kozakken, Tartaren en Turken in een steeds wisselend bondgenootschap. Ook het Habsburgse Rijk heeft er nog iets mee te maken. Na de 1e wereldoorlog wordt het onderdeel van Rusland.

In het kantoorgebouw met tentoonstellingsruimte vol stoffige opgezette dieren worden we welkom geheten door de directeur. Hij geeft ons uitleg over het ontstaan van dit gebied: een ondiepe tropische binnenzee met koraal- en algengroei – droogvallen - en zand erover. Veel van die koralen, met insluitingen, zijn door de bedekking met zand nu nog herkenbaar terug te vinden. Na zijn verhaal koffie met koekjes en een vlugge tocht

door de omringende tuin. Daarna de bus in en naar de Tovtry Ridge, waar we de Hostra route gaan lopen. Begin 1900, zo legt de directeur ons uit, was er een wijs man die deze plek al herkende als uitzonderlijk. Hij noteerde nauwkeurig alle planten die hij hier vond. Een vergelijking met nu leert dat nog heel veel van die planten nog steeds aanwezig zijn.

De meest bijzondere plant die we gaan tegenkomen is de dictamnus albus (vuurwerkplant) die goed tegen droogte en warmte kan en een harsachtige olie bevat. Die olie kun je aansteken, maar wil op een echt hete dag ook wel spontaan ontbranden (de bijbelse brandende braambossen). Wij moeten er voorzichtig omheen lopen, want aanraking heeft vervelende gevolgen. Uit de praktijk weten we ondertussen: jeuk en ernstige blaarvorming, maar met wat medische hulp gaat het weer over.

Na een warme terugtocht naar de bus, die gelukkig in de schaduw staat, een klein stukje rijden naar twee karstmeertjes. Op het weilandpad er naar toe krijgen we een demonstratie jongen voeren van een paartje gele kwikstaarten en een paartje grauwe klauwieren. Dat kan zelfs vliegend. Wonderlijk om te zien hoe er kristalhelder water omhoog borrelt in een even helder meertje.

Daarna een laatste paar uur rijden door het bosgebied van het nationale park over een slechte weg (waar begint het echte asfalt). Maar met goede herinneringen aan al het moois dat we hebben gezien, arriveren we uiteindelijk bij ons hotel in Kamjanets Podolsky. Eten in het hotel en daarna ‘s avonds een kleine, en voor sommigen wat grotere, verkenning van de stad.

Jitske.

Zaterdag 2 juni 2018.

Het was even wennen aan ons nieuwe hotel, waar we verspreid over het complex verschillende types kamers kregen toegewezen. Twee van ons in het bijzonder want zij werden verrast met een erotisch/pornografische foto/schilderij boven hun bed. Dat moest gezien worden!

Het lopend buffet (ontbijt) moest gedeeld worden met een groot aantal Poolse toeristen. Later begrepen we dat het Kamienets Podolski Castle veel toeristen uit Polen aantrekt vanwege hun geschiedenis met het oude kasteel en de stad.

Vandaag brengen we een bezoek aan het nationaal park Podolsky Tovtry met de beroemde kloof van de rivier Driestr. Daar zien we in de graslanden/steppes veel bloeiende planten die op kalkrijke droge grond groeien. Met het busje en onze lokale gids Ludmila reden we op weg naar de Tovtry, die bestaat uit een lange heuvelrug, restant van een lange rif, daterend uit het Mioceen, uniek in Europa vanuit geografisch opzicht maar ook rijk aan zeldzame vegetatie. Het was genieten in allerlei opzichten: veel mooie en bijzondere bloeiende planten, sommigen endemisch, (kalk)fossielen die in groten getale aanwezig waren, vlinders en mooie vergezichten over de heuvels en rivieren.

Voor de vogelaars onder ons was het nog even wachten op de middag om bijeneters te kunnen spotten.

We dronken koffie bij een vriendelijke boer, met een dorpswinkel in een schuurtje. Hij fokte ook honden en hield bijen. De meesten namen nog een ijsje, daarna vertrokken we

naar de andere kant van de heuvelrug.

Na afdaling naar de rivier en de klim weer naar boven zochten aan het eind van de middag steeds meer groepsleden de rust en schaduw op bij een dorpje. Gea slaagde er gemakkelijk in contact te leggen met bewoners wat resulteerde in een grote zak zoete kersen en uitzwaaiende bewoners bij ons vertrek, waarbij één bewoner in het bijzonder het niet erg had gevonden als Gea was gebleven. De vogelaars kwamen later aan: die hadden met veel enthousiasme een aantal bijeneters gespot.
Op de terugweg naar het hotel bezochten we een apotheek omdat W brandblaren had opgelopen aan zijn hand vanwege contact met de vuurwerkplant, die deze dag uitgebreid aanwezig was.

In de zwoele avond brachten we lopend een bezoek aan Kamieniec Podolski waar we een drankje nuttigden op een sfeervol terras met livemuziek. Het was een hele fijne dag.

Ellis.

Zondag 3 juni 2018.

Om 09:15 verlaten we het hotel en wandelen in een kwartiertje naar het grote Kasteel, dat de stad door de eeuwen heen beschermd heeft.

Opnieuw bleek de veelzijdigheid van onze gids Wojciech: uitgebreid vertelde hij over de geschiedenis van stad en kasteel. Hij werd daarin vandaag bijgestaan door een enthousiaste lokale gids Ludmila, die directeur van het Natuurmuseum in de stad is.

Al in de 13e eeuw bouwden de toenmalige heersers van de Kiev-Russische dynastie een houten citadel/kasteel. Dat was geen lang leven beschoren, al na 50 jaar werd het tijdens de Mongoolse invasie van Batu Khan vernietigd. Maar, zoals dat gaat: de Mongolen op hun beurt werden in 1362 verdreven, door Litouwen. Het kasteel werd herbouwd, nu van steen. Gedurende drie eeuwen hield het stand, werd verstevigd en uitgebreid. Litouwen verenigde zich met Polen. Menig aanval werd afgeslagen, tot het dan toch in 1672 in handen viel van de Ottomaanse Turken. De sultan, Osman II, was echter zo onder de indruk van het kasteel en de stad, dat hij het onmogelijk achtte de stad voor eeuwig aan zich te binden. Hij trok zijn troepen terug en in 1699 kwamen stad en kasteel weer in handen van Litouwen-Polen. Een kleine honderd jaar later werd het onderdeel van het Russische Rijk. Het kasteel werd gebruikt als gevangenis, waarin onder andere de Oekraïense Robin Hood Uslim Karmelyuk tot driemaal toe werd vastgehouden.

Om 10:30 verlieten we het kasteel, de rest van de ochtend bezochten we een museum met fossielen, dronken een lekker kopje koffie en bezochten en passant een Oekraïens Orthodoxe kerk. Tussendoor werden we nog bijgepraat over Henrykowi Sienkiewiczowi die algemeen wordt beschouwd als grondlegger van de Poolse literatuur. Belangrijkste literaire werken: Quo Vadis, en een trilogie over de strijd van de Polen voor een eigen land (zie ook: https://nl.wikipedia.org/wiki/Henryk_Sienkiewicz).

Hotel
Підзамче
City
Карвасари
Kasteel
Р-24
Суворова
Татарська
Успенська вулиця
Тринітарська вулиця
Довга вулиця
Нагірна вулиця

Daarna was het tijd de stad te verlaten voor de volgende excursie: op zoek naar planten, vogels, vlinders en insecten bij de bergen van de vier Kozakken. Ook hier hoort natuurlijk een verhaal bij: De Kozakken waren heer en meester in het gebied, maar werden aangevallen door de Tartaren. Om een eventuele aanval af te slaan, werd op alle vier de bergtoppen een Kozak op wacht gezet, die een groot vuur zou ontsteken als de Tartaren gesignaleerd werden. Dat ging een tijdje goed, tot het op een kwade nacht hard regende… De Tartaren vielen aan, de vuren konden niet ontstoken worden, de Kozakken werden verrast en verslagen!

We hebben hier ruim twee uur doorgebracht, iedereen was het erover eens dat het een prachtig gebied is. Overal om je heen hoorde je “Zie je dat?” / “Zag je die…?” / “Kijk, een …!”. Wat er zoal gespot werd? Ik noem voor de planten een Clematis-soort (Latijnse naam Clematis Integrifolia) en voor de vogels de Tapuit (Oenanthe oenanthe). Verder verwijs ik graag naar de bij het verslag opgenomen lijsten van waargenomen planten en vogels. Op de terugweg naar het hotel was er nog tijd voor een kleine boswandeling.

En dan ’s avonds lekker eten. Elke dag was het weer een verrassing wat we voorgeschoteld kregen. Dit keer: salade van geraspte wortel, gebakken aardappeltjes met dille en een schnitzel, en als nagerecht drie gevulde flensjes. Heerlijk!

Daarna gauw de lijsten van de dag bijwerken, zodat er voor de liefhebbers nog tijd was om een uurtje het zwembad van het hotel te beproeven!

Pieter Divendal

Maandag, 4 juni 2018, reisdag naar Yablunytsya ,

Vandaag zullen we ons hotel in de grote stad Kamjanets-Podilsky verlaten en we gaan naar het Oostelijke gedeelte van de Karpaten, weer een heel ander gebied in de Oekraïne dan waar we deze eerste dagen geweest zijn.
Na het ontbijt wordt onze bagage in het busje gepakt en we gaan weer op pad.

Na een half uurtje rijden maken we de eerste stop om een bezoek te brengen aan het Khotyn-fort, een prachtig verdedigingswerk dat gelegen is aan de oever van de rivier in de provincie Tsjernivtsi Oblast, een deel van West-Oekraïne.

De bouw van deze vesting begon in het jaar 1325. Door de eeuwen heen onderging het fort vele reconstructies en uitbreidingen, maar ook werd het gebouw dikwijls beschadigd door nieuwe veroveraars, die het later na hun overwinning weer zouden herbouwen.
Het kasteel is gelegen op een strategisch punt, op de rechter oever van de grensrivier de Dnjestrin. Het fort bevond zich op een kruising van enkele centrale transportwegen, die Scandinavië en Kiev met de laaglanden om de Zwarte Zee verbonden. Belangrijke routes, die zo aansluiting hadden op de beroemde handelsroutes van de Grieken en Romeinen.
Tijdens haar bestaan werd bij de vesting regelmatig strijd geleverd door de legers van de Sultans gedurende het Ottomaanse Rijk, de Kozakken, de Tartaren en Polen, het leger van de Moldavische vorsten en de Turkse legers. Ook de Russen waren langere tijd de heersers op dit machtige kasteel.
Tegenwoordig is het kasteel vooral een toeristische trekpleister en voor de ingang proberen de plaatselijke bewoners iets te verdienen aan de vele bezoekers. Met hun stalletjes met aardbeien, kersen, bosuitjes, augurken of melkproducten proberen ze de opbrengst van hun tuintje te verkopen, maar ook de souvenirtjes- made in China- vinden hun weg naar de klanten.
Bovendien zijn de indrukwekkende gebouwen gebruikt als decor voor allerlei avonturen films, zoals films van Ivanhoe en Robin Hood.
KNNV-ers hebben niet alleen oog voor de geschiedenis, zij zien vaak nog iets meer dan alleen maar eeuwen oude gebouwen: de gele kwikstaart is gezien, ook vliegt er een tapuit over de binnenplaats, de gekraagde roodstaart met z'n vrouwtje zit op een dak, een grauwe klauwier en nog de Oosterse blonde tapuit worden gespot.

We vervolgen onze tocht naar het zuid westen, nog zo'n 200 km te gaan. Drie uurtjes rijden, dat moet toch lukken met het busje, we rijden immers over de mainroad. Helaas, het nieuwe stukje asfaltweg houdt na enkele kilometers op en dan begint het schudden en hobbelen, en dat hebben we geweten! Het was uren lang rijden over dramatisch slechte, smalle en soms onverharde wegen. Maar onze chauffeur Christof weet

zorgvuldig om alle gaten en scheuren in het wegdek heen te rijden, al worden de passagiers van de achterste rij stoelen soms tegen het plafond van het busje gelanceerd (nou ja, bijna dan…)

Doordat we geen snelheid kunnen maken, genieten we wel van het prachtige Karpatische landschap dat ons voorbij gaat en de route leidt ons door dorpjes met fotogenieke bouwvallen en we zien diverse prachtige kerken in allerlei kleuren en vormen en vaak met gouden daken.
De volgende stop is bij het bergdorpje Yasinya, hier bewonderen we één van de oudste monumenten van de houten architectuur uit de 17e eeuw. De Kerk van de Hemelvaart van Onze-Lieve-Heer is één van de acht houten kerken in Oekraïne, die op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat.

Deze prachtige houten kerk is gebouwd in de vorm van een kruis, dit alles zonder één enkele spijker te gebruiken.
We staan hier een moment stil bij een fotocollage van 100 mannen, die gestorven zijn tijdens het laatste conflict in 2014, een gewapende strijd naar aanleiding van de annexatie van de Krim door Rusland, nadat het schiereiland 60 jaar bij Oekraïne had gehoord. Oekraïne was en is zelf al eeuwenlang een grensland tussen West-Europa en Rusland.
Aan de overzijde van de rivier kunnen we nog kijken in een historische houten boerderij met stallen en werkplaatsen die gebouwd zijn om een soort binnenhof, dit ter bescherming tegen vijanden en wilde dieren.
We vervolgen hierna de laatste kilometers, parallel aan de Cheremosh River, op weg naar ons (ski) hotel in het plaatsje Yablunytsya en aan het begin van de avond komen we daar aan. We hebben het gehaald met dank aan onze geweldige chauffeur Christof die deze dag een topprestatie heeft geleverd!

Dick en Gea Warringa.

Dinsdag 5 juni 2018.

Na het ontbijt in het Ski-hotel Yabluntsya gaan we richting het gebergte.

De excursie gaat naar Chornohora. We zijn onderhand wel bekend geraakt met de kuilen in de weg.Aan de weg zijn ze stenen aan het storten. Een tweespan paarden staat ook geduldig te wachten. In een dorpje probeert onze reisleider Wojciech een bergbus te regelen. Een rode terrein-bus komt. Binnenin is er van alles zelf geklust. Een houten versnellingspook, muziek, een soort straalkacheltje, gordijnen. Er valt genoeg te verbazen.We gaan via een hek Carpathian Naturepark in. Via allerlei obstakels in de weg komen we op een parkeerterrein voor bussen. Een toeristische plek met allerlei souvenirs, meest uit China.

De meeste Oekraïners gaan hier naar de hoogste berg 2062 meter, om daar een vlag neer te zetten. Wij nemen een rustiger route, een botanische gele route naar een weerstation op 2009 meter. Allereerst zien we Alpenhoefklaver (Homogyne alpina), Gele dotterbloem (Caltha palustris) en Kwastjesbloem (Soldanella major) Door het onweer en de regen moesten we bij elkaar blijven. We lopen door tot het Meteorologisch weerstation. Een paar mensen gingen direct bloesemthee en koffie maken. Na ons bezoek is hun koffievoorraad aardig opgemaakt. Bij het station staat Witte nieswortel (Veratrum album) Witte boterbloem (Ranunculus platanifolius) en Alpenbekje (Tozzia carpathica); een endeem. Verderop nog een paar orchideeën. Jammer dat de heen en terugweg het zelfde was. Aan het einde van de wandeling werden verschillende soorten vis verkocht.

De bergbus kwam op de afgesproken tijd. Het regende inmiddels behoorlijk. We hadden met de wandeling nog geluk gehad. Na een uurtje hobbelen gingen we weer met onze eigen bus naar het hotel. Vlak bij ons onderkomen staat een grote “gouden” kerk. Goudglazuur; goudkleurig geanodiseerd aluminium platen of bladmetaal gaf de kleur.

Het avondeten was in een half open ruimte buiten waar we geroosterd vlees kregen met aparte Oekraïense gerechten zoals Kcehir.

Willy Dorresteijn-Lindenbergh.

Woensdag 6 juni 2018.

Al vroeg gevogeld met Pieter en Cora, naar de mooie bloemenweitjes, wat een schoonheid en een kleurenschakering.
Langs het ooievaarsnest, heel hoog op een paal, paapjes, sijsjes, roodborsttapuit, groepjes raven, baltsende kramsvogels.
Na het ontbijt begon onze trip naar de Carpathian National Park /Biosphere Reserve .Het park valt onder Unesco Wereld erfgoed.
Naar het zuiden, richting Roemeense grens. Maar voor die tijd moest er wel een ander vervoersmiddel komen, want onze bus zou het niet redden om boven te komen.
We stopten in dorpje Jasinia, en daar heeft onze gids een auto met chauffeur gevonden. Het was een voormalig Russisch legervoertuig, uit 1981, met verzwaarde motor, 5,2 liter.

We pasten er net in met zijn allen, toen begon de trip naar boven, 1430 meter hoog. Het was een weg met steile wanden, snelstromende beekjes, met stenen en takken grote kuilen en hobbels, je kon je nauwelijks vasthouden, de mensen achterin vlogen zeker wel een halve meter omhoog bij iedere kuil. De boomtakken krasten langs de ruiten, een heel woest en ruig gebeuren.
Opmerkingen van: goed voor het groepsgevoel...even apeldoorn bellen...alles is erg vies..vreselijk... hoe ver nog…

Dit duurde zeker wel ruim een uur, dus het was best erg spannend allemaal...eindelijk boven, hadden we een erg mooi uitzicht. We hadden maar een paar uur om rond te kijken, dus gingen we eerst langs het Biologisch en Geografisch centrum voor onderzoek en training, voor studenten, al sinds 1955.

Helaas was er weer gezeur om koffie. Dat zou Wojcieh wel regelen. Dat zouden de beheerders die daar s zomers wonen wel maken. Niet wetend dat dan eerst de houtkachel aan moest, koud water opzetten, enz enz, dus voor dat de koffie klaar was waren we 5 kwartier verder.

De tijd dringt, dus de meesten van ons gingen daar maar een wandelingetje maken, we zagen oa gentiana silicata, oranje havikskruid, boompieper. We moesten al weer snel naar beneden, omdat we zo nodig om 4 uur al weer bij het hotel wilden zijn. Ergens was het een overbodige rit naar boven, omdat we erg weinig tijd hadden om rond te kijken, wel jammer. Om 4 uur , bij het hotel hebben enkelen in de omgeving gewandeld, naar de weitjes, een prachtige bloemenzee. Er waren al bewoners bezig met maaien, want de koeien krijgen van deze weitjes hun gras swinters, beter kunnen ze het niet hebben denk ik. savonds na het avondeten was iedereen te moe om nog te determineren, dus we gingen bijna allemaal op tijd slapen, de volgende dag wacht weer een nieuw avontuur.

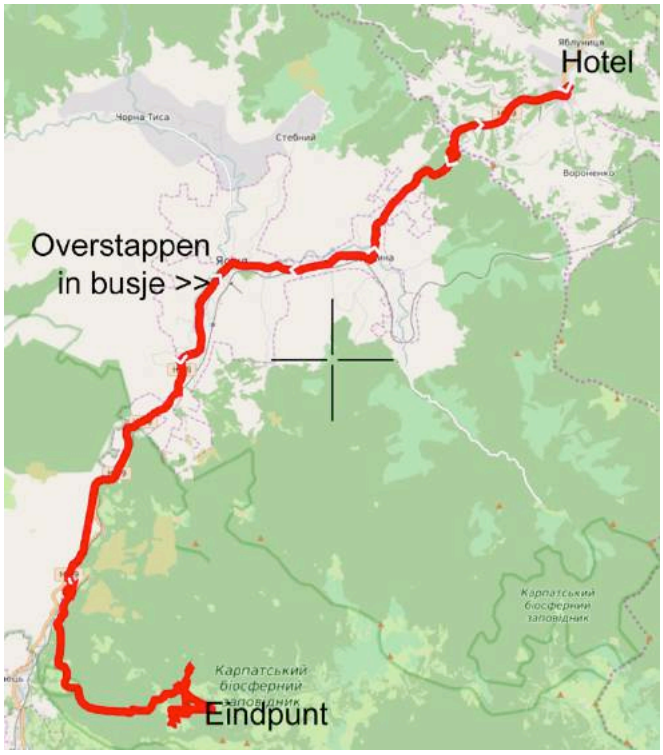

Ella francken

Dicht bij het hotel waren de prachtigste bloemenweiden.

Donderdag 7 juni 2018 – het warme weer houdt aan.

Vandaag beginnen we aan onze terugreis van bijna 700 km naar Krakau. Daar vandaan vliegen we zondagavond teug naar Nede rland. We vertrekken op de gebruikelijke tijd van 9.00 uur.

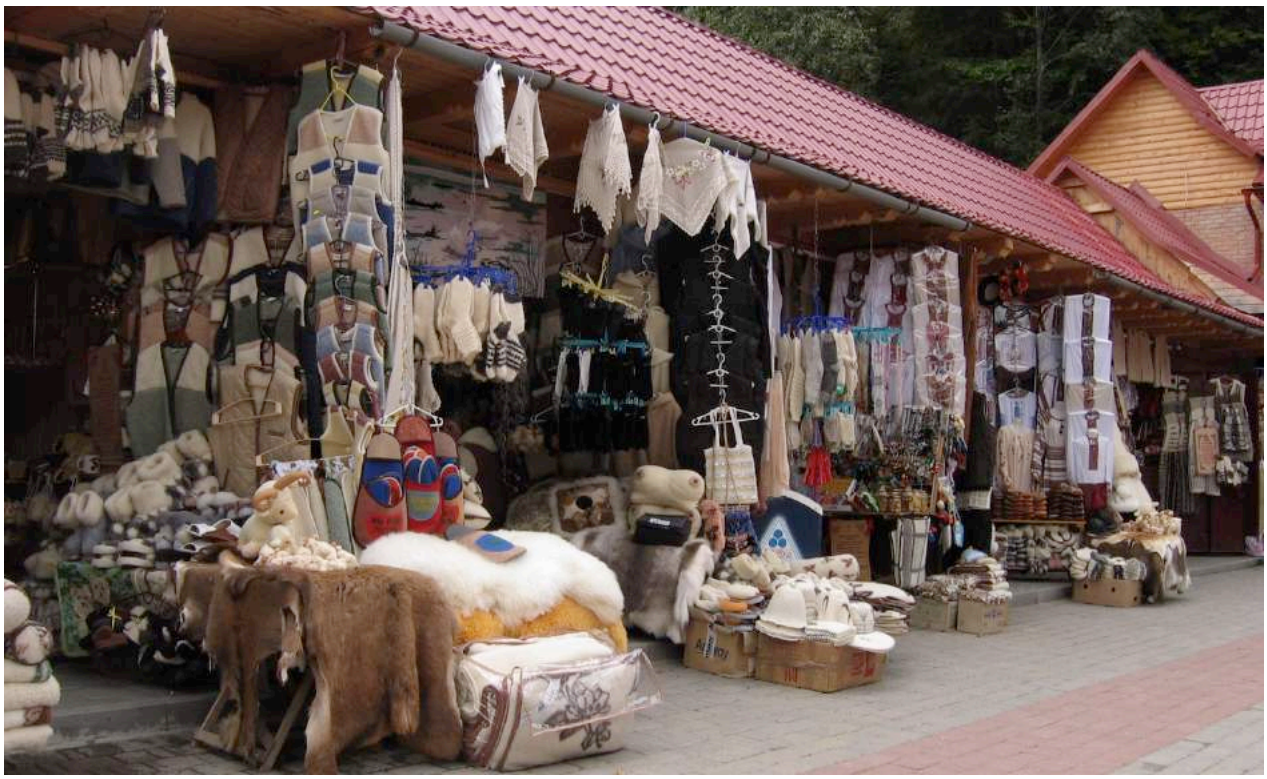

Na 20 km bezoeken we een lokale souvenier-markt met veel stalletjes met thee, kleurig gebreide sokken en wanten, tasjes en andere snuisterijen.

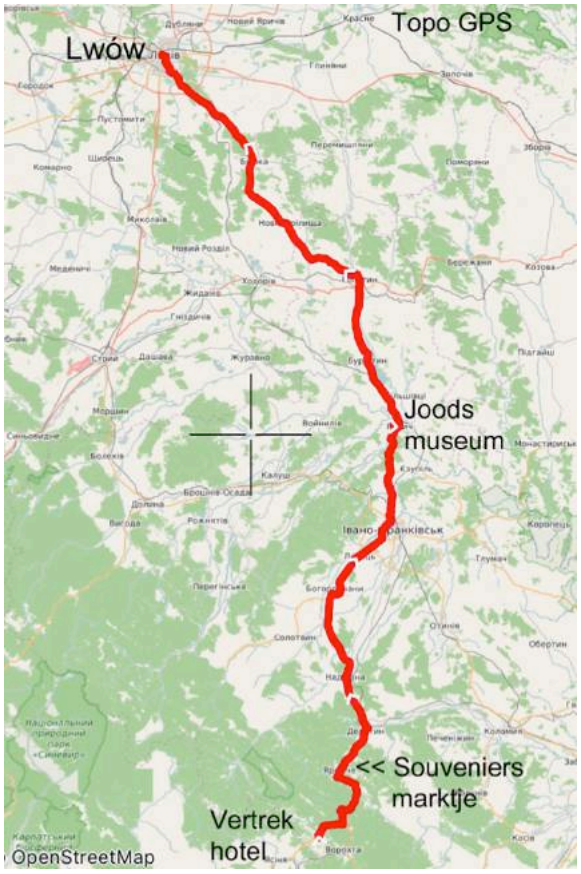

Daarna rijden we verder en bezoeken in Halych eerst het regionale openluchtmuseum met o.a. oude houten boerderijen. In de nabijgelegen stad heeft onze gids Wojciech nog een surprise: een kleine tentoonstelling over de KaraÏeten, een kleine afgescheiden groepering uit het Jodendom, dat in Halych gewoond heeft. Ze waren ooit door een hertog uit Bagdad gehaald omdat ze goed met de Tartaren konden onderhandelen. Er heeft een grote groep gewoond, hadden een eigen synagoge, maar deze is vernield en niet weer opgebouwd. Nu is er nog een persoon over. Na de koffie bezoeken we ook het kerkhof dat prachtig hoog boven de rivier ligt.

Om 15.00 uur rijden we door naar Lviv (ook wel Lwow genoemd omdat het tot 1945 Pools was of Lemberg toen het nog onder Oostenrijk viel). We komen in de spits bij het Jam-hotel aan in de oude binnenstad. De bus moet ergens buiten de stad parkeren. Voor het diner wandelen we door het centrum met mooie oude gebouwen. Lviv heeft net als Krakau een rijke historie.

We belanden in een restaurantje in een kelder van een glasblazerij/winkel. We worden rijkelijk bediend met vele schalen salades, quiches, vlees, gevulde koolbladeren en warme groenten. Dit vergezeld met rooksap, bread acid (broodbier) en op kruiden gezette oude jenevers. Zeer voldaan keren we terug naar het hotel. We genieten we later op onze terugwandeling van een drukke en sfeervolle warme zomeravond in de oude stad.

Vrijdag 8 juni

We starten de dag met een stadswandeling door Lviv en bezoeken o.a. een vlooienmarkt, de oudste kerk en een prachtig authentiek farmacie-museum, waar we de extracten van de diverse planten in oude potten en flessen zien.

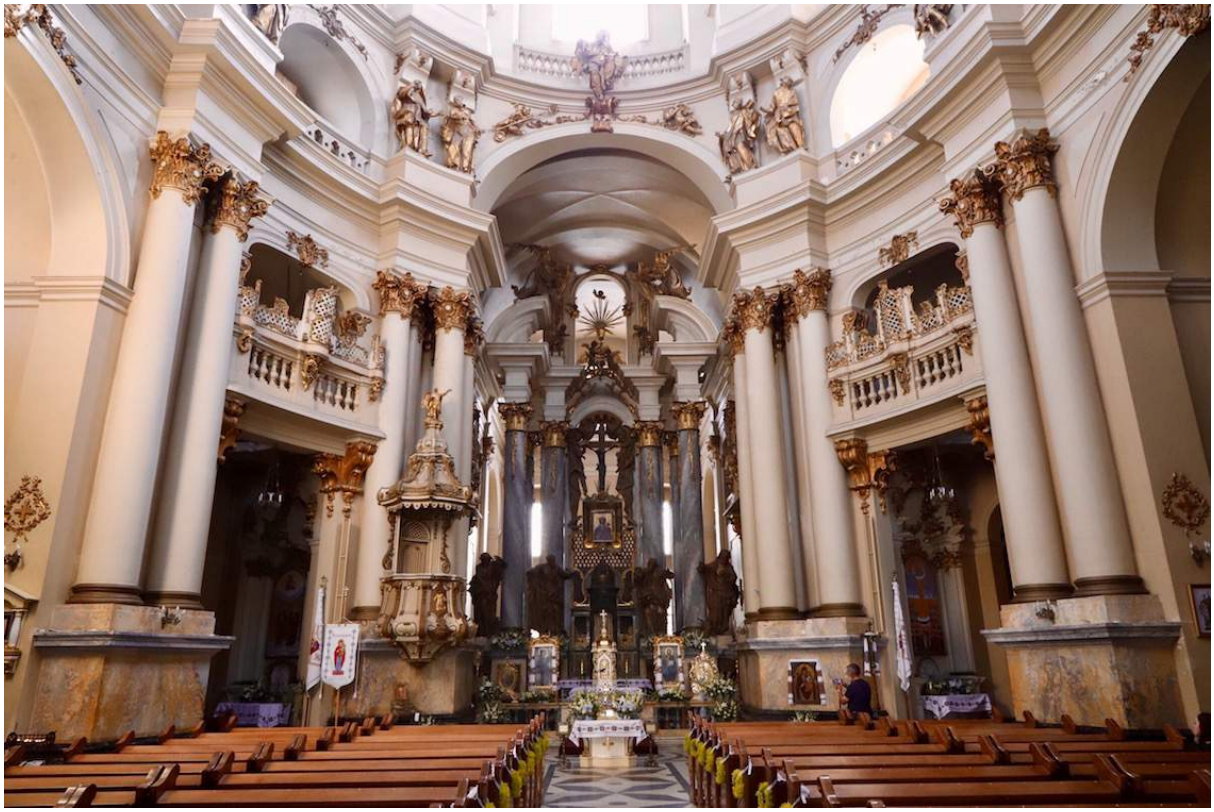

Om 12.00 uur komt de bus en rijden we Lviv uit. Na 70 km bereiken we vrij snel de grens waar voor de douaneformaliteiten evenwel ruime tijd (2.15 uur) wordt genomen. Een goede oefening in geduld bij snikheet weer.

Polen binnenrijdend zetten we de tijd weer bij (uurtje terug). We komen om 16.30 uur aan bij een landelijk gelegen hotel bij Przemysl.

Na de maaltijd verrast Wojciech ons met zijn gitaar en prachtige zangstem. Hij laat ons Poolse, Guzul en Oekraïense liederen horen en leert ons zelfs de refreinen mee te zingen. Van onze kant wordt een bijdrage geleverd met o.a. de Amsterdamse grachten en Zuiderzeeballade. Tot laat in de avond blijft de sfeer er goed in.

Zaterdag 9 juni – het erg warme weer houdt aan.

We beginnen de dag met een bezoek aan de botanische tuin Arboretum Bolestrazyce ten oosten van Przemysl. De tuin is in 1975 gesticht op een verlaten landgoed en verrast ons in velerlei opzichten. Prachtig aangelegd en onderhouden. Er is zelfs een tuin voor blinden. Er wordt veel werk gemaakt van behoud van oude fruit-, groente- en plantenrassen en het verzamelen van vele cultivars w.o.bomen en bv vele waterlelies, zodat we ons bij Monet wanen. Echt een aanrader als je in de buurt bent!

Om 13.00 uur rijden we naar Krakau waar we om ongeveer 17.00 uur bij ons hotel Pollera in het centrum zijn. Om 19.50 uur wandelen we samen voor het afsluitende diner naar een restaurant waar we Piotr Dabrowski, baas van Eco-Tourist ontmoeten. Hij heeft onze reis mede georganiseerd. We zijn deze avond zijn gast en er wordt uitgebreid getafeld. Ook worden er oude herinneringen van vorige reizen die Piotr voor de KNNV heeft georganiseerd opgehaald. Henk krijgt van hem een vogelfotoboek van de Biebrza. Aan het eind van de maaltijd bedankt Pieter namens de groep Wojciech voor zijn actieve en attente gidswerk en Henk voor de organisatorische ondersteuning.

Willy Dommerholt

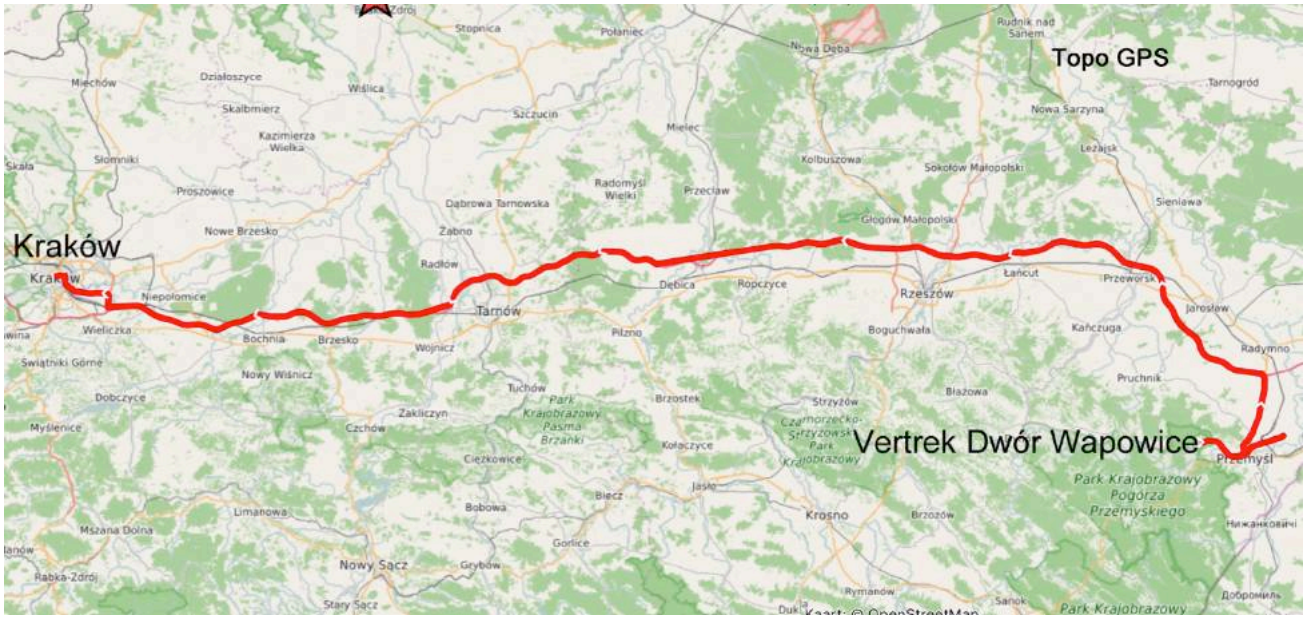

Zondag10 juni 2018; rondleiding Krakau en vertrek naar Schiphol,
Gea Warringa

Na een zeer onrustige, warme nacht is de laatste dag van onze prachtige reis door Polen en de Oekraïne aangebroken.
Omdat ons hotel midden in het zeer drukke uitgaanscentrum van Krakau is gelegen, hebben we deze nacht erg veel hinder gehad van luidruchtige passanten die buiten van zich lieten horen.
Krakau is één van de belangrijkste cultuursteden van Europa, de stad wordt door al haar pracht en praal wel het Florence van Polen genoemd. Het stadscentrum staat op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO. We zullen het gaan zien, om 10 uur komt Wojciech, die deze nacht in z'n eigen huis mocht slapen, ons halen om ons rond te leiden in zijn stad. Henk Dommerholt schenkt daarom zijn KNNV pet aan Wojciech, die zich vanaf nu even een KNNV gids mag noemen.
In Krakau (Krakow) kijk je je ogen uit van alle bezienswaardigheden met prachtige kerken, stadspaleizen, koopmanshuizen en andere rijkversierde gebouwen. Op elke straathoek is wel iets te zien of te beleven. We kunnen kiezen voor een rondleiding door de stad met prachtig versierde paardenkoetsen met een mooie jonge dame op de bok, maar we besluiten toch maar voor om te voet verder te gaan.
Als eerste bezoeken we het grote Dominicanenklooster, gelegen aan het oude stadsplein. We lopen door de oude kloostergangen die gedecoreerd zijn met barokke schilderingen, altaren en grafmonumenten. We bewonderen de rijk versierde kapellen

die in de loop der eeuwen aan de kerk werden toegevoegd en de indrukwekkendste daarvan is de Mariakapel.
We lopen verder over het drukke stadsplein, al eeuwen is dit plein het kloppende hart van de stad en er worden tal van festivals, concerten, markten en andere evenementen georganiseerd. De inwoners van Krakau ontmoeten elkaar ook regelmatig aan de voet van het monument van de dichter Adam Mickiewicz.
De volgende kerk is de Franciskanenkerk, de kerk waar het huwelijk van Wojciech is ingezegend en waar zijn kinderen zijn gedoopt. We bezoeken even de zondagmorgen-mis.

In de prachtige Lakenhal staan tientallen kraampjes waar sieraden van barnsteen, houtsnedes, kristalglas en andere typisch Poolse producten aangeboden worden.

Prachtig, maar helaas we moeten we verder, Wojciech brengt ons naar één van de grootste permanente tentoonstellingen van 19e-eeuwse Poolse schilder- en beeldhouwkunst in Polen, op de derde verdieping in de Lakenhal. En inderdaad, het is prachtig!
We lopen langs de stadsmuur richting de Wawel-berg, waar bovenop kasteel Wawel en de Wawel-kathedraal prijken. We laten hier als echte toeristen nog een mooie groepsfoto maken, met als decor het koninklijk kasteel en de kathedraal

Langzamerhand beginnen we te verlangen naar een restaurantje met zitplaats, het is warm, het is druk en we willen graag koffie en iets te eten. Gelukkig weet Wojciech een geschikte locatie te vinden en we zoeken hier een mooi plekje op in de schaduw.
Wojceich neemt hier afscheid van ons, gisteravond zijn hem al lovende woorden toegesproken, we laten het nu bij een hand en/of zoen.
Met de pet van de KNNV op verdwijnt hij in het straatbeeld, op weg naar zijn gezin. We moeten het nu alleen doen, maar gelukkig hebben enkelen een navigatiesysteem op de smartphone en met behulp daarvan komen we weer tijdig bij het hotel terug.
De bedoeling is dat alle bagage in een taxi vervoerd wordt naar de standplaats van de bus en wij lopen vervolgens naar de bus toe. Prima geregeld, en zo zitten we om ongeveer 3 uur met elkaar en met onze eigen chauffeur Christof in de bus om op weg te gaan naar het vliegveld.
Maar eerst wordt Christof nog toegesproken en bedankt voor z'n geweldig chauffeuren tijdens deze reis. Het was soms voor hem én voor ons heel inspannend om over de slechte wegen in de Oekraïne te rijden. Ook z'n zoon Mattheüs wordt in dit bedankje genoemd. Namens de groep wordt hem een kaart, een souvenirtje uit Holland en een envelop met inhoud overhandigd.

We worden naar het vliegveld gebracht en om ongeveer 18:00 uur gaan we met een Cityhopper van de KLM de lucht in. Precies om 20:00 uur landen we op Schiphol, en bij de bagageband nemen we afscheid van onze reisgenoten.

Bedankt voor jullie gezelschap en hopelijk tot een volgende reis van de KNNV.

Laatste dag in Krakow.

Bijlage 1: lijst van libellen en vlinders.

Libellen

weidebeekjuffer	Calopterix splendens
lantaarntje	Ischnura elegans
variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum
grote keizerlibel	Anax imperator
zuidelijke keizerlibel	Anax parthenope
glassnijder	Brachytron pratense
smaragdlibel	Cordulia aenea
platbuik	Libellula depressa
viervlek	Libellula quadrimaculata
gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum
vuurlibel	Crocothemis erytraea

vlinders

groot dikkopje	Ochlodes sylvanus
aardbeivlinder	Pyrgus malvae
citroenvlinder	Gonepteryx rhamni
oranje luzernevlinder	Colias crocea (vrouwtje, lichte vorm helice)
groot geaderd witje	Aporia crataegi
klein geaderd witje	Pieris napi
klein koolwitje	Pieris rapae
oranjetipje	Anthocharis cardamines
bruine eikenpage	Satyrium ilicis
groentje	Callophrys rubi
morgenrood	Lycaena virgaureae
grote vuurvlinder	Lycaena ottomana
rode vuurvlinder	Lycaena hippothoe
icarusblauwtje	Polyommatus icarus
kroonkruidblauwtje	Plebejus argyrognomon
heideblauwtje	Plebejus argus
kleine weerschijnvlinder	Apatera ilia
grote ijsvogelvlinder	Limenitis populi
gehakkelde aurelia	Polygonia c-album
atalanta	Vanessa atalanta
dagpauwoog	Inachis io
kleine vos	Aglais urticae
braamparelmoervlinder	Brenthis daphne
purperstreepparelmoervlinder	Brenthis ino
voorjaarserebia	Erebia medusa
oranje zandoogje	Pyronia tithonus
hooibeestje	Coenonympha pamphilus
veenhooibeestje	Coenonympha tullia

Hoewel we niet echt naar nachtvlinders gekeken hebben viel ons oog toch op een viertal dagactieve soorten:

boterbloempje	Pseudopanthera macularia
bruine daguil	Euclidia glyphica
mi-vlinder	Callistegemi
zwartbandspanner	Xanthorhoe fluctuata

Bijlage 2: Inventarisatie planten
De plantenlijst is als volgt tot stand gekomen.

Uitgangspunt is de plantenlijst '**Podole (Podolia) Region – alphabetical list of vascular plants'**. Deze lijst is van tevoren beschikbaar gesteld. Iedere avond is met de botanische gids Wojcieck de planten die we die dag gezien hebben doorgenomen. Alleen de laatste vier dagen is dit niet gebeurd, dit waren voornamelijk reisdagen. De planten in het Arboretium in Polen zijn niet in de lijst opgenomen.

De lijst is aangevuld met de aantekening en aan de hand van foto's van Adrie en Willebrord die de meest uitgebreide aantekeningen hadden.

De plantenlijst:

Waarnemingen Planten van een KNNV reisverslag Polen van een vorige reis is eveneens gebruikt om te controleren welke soorten er in dit gebied voorkomen.

Daarnaast zijn er een aantal planten in de lijst opgenomen met spec, waarvan de soortnaam niet meer te achterhalen is.

De lijst is, om het overzichtelijk te houden, op alfabetische volgorde van de wetenschappelijke naam. Voorts is aangegeven op welke dagen de plant in elk geval is gezien.

De lijst geeft geen compleet beeld van de flora omdat niet bekend is welke planten de overige reisgenoten gezien hebben.

Geraadpleegde flora's

www.verspreidingsatlas.nl en Veldgids Nederlandse Flora en diverse Internet websites. Deze bronnen zijn gebruikt om de juiste schrijfwijze van de plant te controleren en de Nederlandse naam en de familienaam erbij te zoeken. In de Poolse plantenlijst bleek vaak de naam net even anders geschreven te zijn.

Waarnemingen Planten van een KNNV reisverslag Polen is eveneens gebruikt om te controleren welke soort er in dit gebied voorkomen.

Plantenlijst is samengesteld door Adrie van Dam, Willebrord en Willy Dorresteijn.

Eindredactie: Henk Dommerholt.

Plantenlijst KNNV-reis Polen - Ukraïne 2018				POLEN						UKRAINE					POLEN		
			27-mei	28-mei	29-mei	30-mei	31-mei	01-jun	02-jun	03-jun	04-jun	05-jun	06-jun	07-jun	08-jun	09-jun	10-jun
FAMILIE	PLANT	NL Naam	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	D11	D12	D13	D14	D15	
	~~Acanthus spec~~	Akant															
Aceraceae	Acer negundo	Vederesdoorn		x													
Aceraceae	Acer platanoides	Noorse esdoorn				x											
Asteraceae	Achillea berteroa incana	Grijskruid					x										
Asteraceae	Achillea millefolium	Duizendblad							x								
Lamiaceae	Acinos arvensis (Clinopodium acinos)	Kleine steentijm		x			x										
Ranunculaceae	Aconitum euiophum Reichenb							x									
Ranunculaceae	Aconitum spec	Monnikskap									x						
Ranunculaceae	Actaea spicata	Christoffelkruid	x	x		x											
Ranunculaceae	Adonis aestivalis	Zomeradonis								x							
Ranunculaceae	Adonis autumnalis	Herfstadonis								x							
Ranunculaceae	Adonis vernalis	Voorjaarsadonis						x									
Apiaceae	Aegopodium podagraria	Zevenblad		x													
Lamiaceae	Ajuga genevensis	Harig zenegroen		x			x										
Rosaceae	Alchemilla spec	Vrouwenmantel										x					
Liliaceae	Allium ampeloprasum	Oerprei							x								
Liliaceae	Allium flavescens									x							
Liliaceae	Allium montanum									x							
Liliaceae	Allium podolicum									x							
Liliaceae	Allium ursinum	Daslook				x											
Liliaceae	Allium waldsteinii							x	x								
Poaceae	Alopecurus pratensis	Grote vossestaart	x														
Brassicaceae	Alyssum desertorum	Schildzaad								x							
Brassicaceae	Alyssum gmelinii		x						x								
Brassicaceae	Alyssum saxatile syn Aurinia saxatilis	Rotsschildzaad						x									
Orchidaceae	Anacamptis pyramidalis	Hondskruid											x				
Boraginaceae	Anchusa officinalis	Gewone ossentong							x								
Ericaceae	Andromeda polifolia	Lavendelhei	x														
Ranunculaceae	Anemone blanda	Oosterse anemoon							x	x							
Ranunculaceae	Anemone nemorosa	Bosanemoon	x									x					
Ranunculaceae	Anemone ranunculoides	Gele anemoon										x					
Ranunculaceae	Anemone sylvestris (protected)	Grote anemoon		x		x			x								
Asteraceae	Anthemis tinctoria	Gele kamille							x								
Fabaceae	Anthyllis poly phylla	Wondklaver - soort								x							
Asteraceae	Aposeris foetida	Stinkende bosster										x					
Ranunculaceae	Aquilegia vulgaris	Wilde akelei									x						
Aristolochiaceae	Aristolochia clematitis	Pijpbloem							x								

Asteraceae	Arnica montana	Valkruid											x				
Asteraceae	Artemisia alba								x								
Asteraceae	Artemisia tinctoria	Gele kamille							x								
Asteraceae	Artemisia vulgaris	Bijvoet								x							
Aristolochiaceae	Asarum europaeum	Mansoor		x		x											
Rubiaceae	Asperula aemulans																
Rubiaceae	Asperula tinctoria	*Verfbedstro*		x													
Aspleniaceae	Asplenium gentiana											x					
Aspleniaceae	Asplenium ruta-muraria	Muurvaren								x							
Fabaceae	Astragalus (nigricans)								x								
Fabaceae	Astragalus austrialis	Oostenrijkse tragant				x											
Fabaceae	Astragalus glycyphyllos	Hokjespeul							x								
Fabaceae	Astragalus monspessulanus Rose								x								
Fabaceae	Astragalus onobrychis Paars	Hokjespeul					x	x	x								
Apiaceae	Astrantia major	Groot sterrenscherm				x											
Athyriaceae	Athyrium filix-femina	Wijfjesvaren															
Betulaceae	Betula humilis	Berk dwergvorm	x														
Betulaceae	Betula obscura	Zwarte berk					X										
Betulaceae	Betula pendula	Ruwe berk															
Betulaceae	Betula pubescens	Zachte berk	x														
Brassicaceae	Bunias orientalis	Grote hardvrucht						x									
Lamiaceae	Calamintha acinos syn Clinopodium acinos	Kleine steentijm					x										
Lamiaceae	Calamintha nepata syn Clinopodium calamintha	Steentijm					x										
Araceae	Calla palustris	Slangenwortel	x									x					
Ranunculaceae	Caltha leita	Dotterbloem zaad									x	x					
Ranunculaceae	Caltha palustris	Dotterbloem	x														
Convolvulaceae	Calystegia sepium	Dubbelkelkwinde		x													
Theaceae	Camelina spec	Huttentut						x									
Campanulaceae	Campanula latifolia	Breed klokje					x										
Campanulaceae	Campanula patula	Weideklokje	x										x				
Campanulaceae	Campanula persicifolia	Prachtklokje, perzikklokje				x	x	x									
Campanulaceae	Campanula sibirica								x								
Campanulaceae	Campanula tranchelium	Ruig klokje smal blad				x											
Brassicaceae	Cardamine pratensis	Pinksterbloem		x		x						x					
Brassicaceae	Cardamine bulbifera = Dentaria bulbifera	Bolletjeskers											x				
Cyperaceae	Carex chordorhiza		x														
Cyperaceae	Carex davalliana	Veenzegge	x	x													
Cyperaceae	Carex echinata	Sterzegge	x														
Cyperaceae	Carex ferruginea	Roestzegge	x														
Cyperaceae	Carex flacca	Zeegroene zegge	x	x													
Cyperaceae	Carex flava	Gele zegge		x													
Cyperaceae	Carex humilis							x	x								
Cyperaceae	Carex limosa	Slijkzegge	x														

Cyperaceae	Carex panicea	Blauwe zegge		x													
Asteraceae	Carlina acaulis	Zilverdistel		x													
Asteraceae	Carlina biebersteinii									x							
Asteraceae	Carlina ornopordifolia			x													
Asteraceae	Carpinus betulus	Haagbeukbos															
Bignoriaceae	Catalpa bignonioides	Trompetboom					x										
Asteraceae	Centaurea marschalliana of marciana ???							x									
Asteraceae	Centaurea montana	Bergcentaurie											x				
Asteraceae	Centaurea nigrescens										x						
Asteraceae	Centaurea orientalis								x								
Asteraceae	Centaurea rhenana							x									
Asteraceae	Centaurea scabiosa	Grote centaurie								x							
Asteraceae	Centauria marciana marxhalliana							x		x							
Asteraceae	Centauria orientalis	Gele korenbloem							x								
Orchidaceae	Cephalanthera damasonium	Bleek bosvogeltje				x											
Orchidaceae	Cephalanthera longifolia	Wit bosvogeltje				x											
Orchidaceae	Cephalanthera rubra	Rood bosvogeltje		x		x											
Boraginaceae	Cerinthe minor	Geel wasbloempje	x	x						x							
Fabaceae	Chamaecytisus albus									x							
Papaveraceae	Chelidonium majus	Stinkende gouwe	x														
Pyrolaceae	Chimaphila umbellata	Schermwintergroen				x											
Saxifragaceae	Chrysoplenium alternifolium	Verspreidbladig goudveil				x											
Asteraceae	Cichorium intybus	Wilde cichorei															
Asteraceae	Cirsium rivulare	Beekdistel	x														
Asteraceae	Cirsium Waldsteinii											x					
Cyperaceae	Cladium mariscus	Galigaan		x													
Ranunculaceae	Clematis integrifolia alba							x									
Ranunculaceae	Clematis recta						x	x									
Rosaceae	Comarum palustre (Syn Potentilla)	Wateraardbei	x														
Ranunculaceae	Consolida orientalis							x									
Ranunculaceae	Consolida regalis (Delphinium)	Wilde ridderspoor		x				x									
Convolvulaceae	Convolvulus arvensis	Akkerwinde		x													
Cornaceae	Cornus alba	Witte kornoelje							x								
Fabaceae	Coronilla … Securigera	Bont kroonkruid							x								
Brassicaceae	Coronopus squamatrus	Grove varkenskers				x											
Rosaceae	Crataegus spec	Meidoorn besje					x										
Asteraceae	Crepis aurea	Goudgeel streepzaad											x				
Asteraceae	Crepis praemorsa	Trosstreepzaad	x														
Convolvulaceae	Cuscuta epithymum	Klein warkruid							x								
Rosaceae	Cydonia spec	Kwee					x										
Orchidaceae	Cypripedium calceolus	Vrouwenschoentje					x										
Poaceae	Dactylis glomerata	Kropaar		x													
Orchidaceae	Dactylorhiza incarnata	Vleeskleurige orchis	x	x													

Orchidaceae	Dactylorhiza maculata	Gevlekte / bosorchis	x									x					
Orchidaceae	Dactylorhiza majalis	Brede orchis										x					
Thymealaeaceae	Daphne mezereum	Rood peperboompje											x				
Ranunculaceae	Delphinium cuneatum = consolida	Ridderspoor						x	x	x							
Brassicaceae	Dentaria glandulosa					x											
Brassicaceae	Descurainia sophia	Sofiekruid (fijn bld als wortel)						x									
Caryophyllaceae	Dianthus andrzejowskianus							x									
Caryophyllaceae	Dianthus deltoides	Steenanjer					x										
Caryophyllaceae	Dianthus pseudoserotinus						x										
Caryophyllaceae	Dianthus seldesellatinus						x										
Caryophyllaceae	Dianthus superbus	Prachtanjer					x										
Rutaceae	Dictamnus albus	Vuurwerkplant				x		x									
Dipsacaceae	Dipsacus spec	Kaardebol								x							
Lamiaceae	Dracocephalum austriacum	Oostenrijkse drakenkop						x									
Lamiaceae	Dracocephalum ruychianum	Noorse drakenkop															
Droseraceae	Drosera rotundifolia	Ronde zonnedauw	x														
Boraginaceae	Echium spec					x											
Boraginaceae	Echium bulgarum of vulgare						x										
Caryophyllaceae	Elisanthe viscosa syn Silene viscosa	Silene soort wit plakkerig						x									
Onagraceae	Epilobium montanum	Bergwasterdwederik					x										
Orchidaceae	Epipactus atrorubens	Bruinrode wespenorchis				x											
Orchidaceae	Epipactus helleborine	Brede wespenorchis				x											
Equisetaceae	Equisetum sylvaticum	Bospaardenstaart					x										
Asteraceae	Erigeron acris	Scherpe fijnstraal				x											
Asteraceae	Erigeron annuus	Zomerfijnstraal					x										
Asteraceae	Erigeron canadensis	Canadese fijnstraal				x											
Cyperaceae	Eriophorum angustifolium	Veenpluis		x													
Cyperaceae	Eriophorum vaginatum	Eenarig wollegras		x													
Apiaceae	Eryngium campestre	Echte kruisdistel							x								
Brassicaceae	Erysimum durum of dubium							x									
Celastraceae	Euonymus europaeaus	Wilde kardinaalsmuts				x											
Euphorbiaceae	Euphorbia amygdaloides (2 blm per blad)	Amandelwolfsmelk				x				x							
Euphorbiaceae	Euphorbia carpatica					x					x						
Euphorbiaceae	Euphorbia cyparissias (drie blm per blad)	Cipreswolfsmelk	x			x	x										
Euphorbiaceae	Euphorbia spec of sarmatica											x					
Euphorbiaceae	Euphorbia steposa									x							
Euphorbiaceae	Euphorbia volhynica	Bleek wolfsmelk				x	x										
Fagaceae	Fagus sylvatica	Beuk															
Poaceae	Festuca alesiaca								x								
Poaceae	Festuca rubra	Rood zwenkgras							x								
Rosaceae	Filipendula vulgaris of Sislavria	Knolspirea							x	x							
Rosaceae	Fragaria viridis	Heuvelaardbei							x								
Asteraceae	Gaillardia × grandiflora	Kokardebloem							x								

Rubiaceae	Galium album									x							
Rubiaceae	Galium exoletum									x							
Rubiaceae	Galium mollugo	Glad walstro					x										
Rubiaceae	Galium odoratum	Lievevrouwebedstro				x											
Rubiaceae	Galium verum	Geel walstro					x										
Fabaceae	Genista spec							x		x							
	Genophyllum vomaticum (check Pulmonaria)	Rood longkruid										x					
Gentianaceae	Gentiana asclepiadea	Zijdeplant gentiaan															
Geraniaceae	Geranium phaeum	Donkere ooievaarsbek				X							x				
Geraniacniaceaeeae	Geranium pyrenaicum	Pyrenese ooievaarsbek											x				
Geraniaceae	Geranium robertianum	Robertskruid				x											
Rosaceae	Geum montanum	Bergnagelkruid										x					
Rosaceae	Geum rivale	Knikkend nagelkruid	x								x						
Rosaceae	Geum urbanum	Geel nagelkruid				x											
Ginkgoaceae	Ginkgo biloba	Japanse notenboom														x	
Fabaceae	Gleditsia triacanthos	Valse christusdoorn					x										
Orchidaceae	Goodyera repens of Listera	Dennenorchis				x											
Caryophyllaceae	Gypspophila thyraica							x		x							
Araliaceae	Hedera helix	Klimop								x							
Cistaceae	Helianthemum canum	Grijs zonneroosje					x										
Cistaceae	Helianthemum nummularium	Geel zonneroosje	x				x										
Ranunculaceae	Hepatica nobilis	Leverbloempje	x			x											
Apiaceae	Heracleum mantegazzianum	Reuzeberenklauw				x											
Asteraceae	Hieracium aurantiacum	Oranje havikskruid											x				
Asteraceae	Hieracium pilosella	Muizenoor		x													
Asteraceae	Homogyna alpina	Rood alpine hoefblad									x	x					
Primulaceae	Hottonia palustris	Waterviolier	x					x									
Hydrocharitaceae	Hydrocharis morsus-ranae	Kikkerbeet		x													
Scrophulariaceae	Hyoscyanus niger	Bilzekruid					x										
Hypericaceae	Hypericum perforatum	St Janskruid		x													
Asteraceae	Hypochaeris uniflora	Biggenkruid										x	x				
Fabaceae	Hyssopus officinalis	Hyssop															
Balsaminaceae	Impatiens noli-tangere	Groot springzaad				x											
Balsaminaceae	Impatiens parviflora	Klein springzaad				x											
Liliaceae	Iris pseudacoris	Gele lis	x														
Iridaceae	Iris sibirica		x														
Iridaceae	Iris ultimate						x										
Ranunculaceae	Isopyrum cofiulea		x														
Ranunculaceae	Isopyrum thalictroides		x														
Juglandaceae	Juglans regia	Walnoot					x										
Cupressaceae	Juniperus procumbens	Jeneverbes										x					
Asteraceae	Jurinea calcarea							x		x							
Dipsacaceae	Knautia arvensis	Beemdkroon	x							x							

Dipsacaceae	Knautia dipsacifolia	Bergknautia															
Asteraceae	Lactuca serriola	Kompassla								x							
Lamiaceae	Lamium maculatum	Gevlekte dovenetel					x										
Fabaceae	Lathyrus Lyatifolius	Brede lathys		x													
Fabaceae	Lathyrus bulbosa								x								
Malvaceae	Lavatera thuringiaca									x							
Ericaceae	Ledum palustre	Moerasrozemarijn	x														
	Lembotropis nigricans	Brem tros						x									
Lamiaceae	Leonurus spec of cardiaca	Hartgespan					x			x							
Asparagaceae	Leopoldia tenuiflora	Muscari								x							
Asteraceae	Leucanthemum vulgare of waldsteinia	Gewone margriet OF …											x				
	Libanoris intermedia							x									
Oleaceae	Ligustrum vulgare	Gewone liguster						x									
	Lilium martagon	Turkse lelie							x								
Plantaginaceae	Linaria genistifolia	soort Vlasleeuwebek							x	x							
Linaceae	Linum flavum	Geel vlas						x		x							
Ericaceae	Loiseleuria	Alpenazalea										x					
Poaceae	Lolium perenne	Engels raaigras		x													
Fabaceae	Lupines spec	Lupine									x	x					
Juncaceae	Luzula luzuloides	Witte veldbies										x					
Juncaceae	Luzula sylvatica	Grote veldbies										x					
Scrophulariaceae	Lycium barbarum	Boksdoorn								x							
Lycopodiaceae	Lycopodium annotinum	Stekende wolfsklauw	x	x													
Lycopodiaceae	Lycopodium clavatum	Grote wolfsklauw	x														
Lycopodiaceae	Lycopodium tristachyum	Kleine wolfsklauw		x													
Lamiaceae	Lycopus europaeus	Wolfspoot	x														
Primulaceae	Lysimachia thyrsiflora		x														
Liliaceae	Maianthemum bifolium	Dalkruid	x			x											
Malvaceae	Malva sylvestris	Groot kaasjeskruid					x										
Asteraceae	Matricaria perforata			x													
Brassicaceae	Matthiola perforata			x													
Scrophulariaceae	Melampyrum arvense	Wilde weit		x			x		x	x							
Orobanchaceae	Melampyrum cristatum	Zwartkoren															
Scrophulariaceae	Melampyrum nemorosum	Paarse hengel					x										
Scrophulariaceae	Melampyrum pratense	Hengel (geel)								x							
Scrophulariaceae	Melica transilvanica	soort parelgras						x									
Lamiaceae	Melittis sarmatica	Bijenblad					x										
Caryophyllaceae	Minuartia aucta	Veldmuur					x										
Caryophyllaceae	Minuartia hybrida	Tengere veldmuur					x										
Caryophyllaceae	Minuartia setaceae	Steenander					x										
Poaceae	Molina caerulea	Pijpestrootje		x													
Pyrolaceae	Moneses uniflora	Eenbloemig wintergroen				x											
Moraceae	Morus albus	Witte moerbei					x										

Moraceae	Morus nigra	Zwarte moerbei					x										
Moraceae	Morus spec	Moerbei		x													
Scrophulariaceae	Myosotis palustris	Moeras vergeet-me-nietje	x	x													
Orchidaceae	Neottia nidus-avis	Vogelnestje				x											
Nymphaeaceae	Nymphaea alba	Witte waterlelie		x													
Nymphaeaceae	Nymphaea candica			x													
Fabaceae	Onobrychis arenaria							x									
Fabaceae	Onobrychis pratensis									x							
Fabaceae	Onobrychis viciifolia	Esparcette		x					x								
Asteraceae	Onopordum acanthium	Ezelsdistel/wegdistel					x										
Lamiaceae	Origanum vulgare	Wilde marjolein		x													
Orobanchaceae	Orobanche spec	Bremraap						x		x							
Ericaceae	Orthilia secunda	Eenzijdig wintergroen		x		x											
Caryophyllaceae	Otites eugeniae	Oorsilene ??															
Oxalidacese	Oxalis acetosella	Witte klaverzuring	x														
Ericaceae	Oxycoccus palustris	Kleine veenbes	x														
Fabaceae	Oxytropis palustris	Astragalus		x													
Fabaceae	Oxytropis pilosa	Astragalus						x									
	Padus serotina			x													
	Paeonia spec								x								
Papaveraceae	Papaver dubium	Bleke klaproos					x										
Papaveraceae	Papaver rhoeas	Grote klaproos						x									
Liliaceae	Paris quadrifolia	Eenbes	x	x		x											
Parmeliaceae	Parmelia sulcata	Gewoon schildmos		x		x											
Vitaceae	Parthenocissus quinquefolia	Vijfbladige wingerd								x							
Scrophulariaceae	Pedicularis palustris	Moeraskartelblad	x														
Polygonaceae	Persicaria spec	Adderwortel										x					
Asteraceae	Petasitas kablikiamis											x					
Apiaceae	Peucedanum pallistrae of palustra			x													
Hydrangeaceae	Philadelphus coronarius	Boerenjasmijn			x		x										
Campanulaceae	Phyteuma orbiculare	Bolrapunzel										x					
Campanulaceae	Phyteuma spicatum	Witte rapunzel										x					
Pinaceae	Picea abies	Fijnspar											x				
Apiaceae	Pimpinella saxifraga	Kleine bevernel		x													
Lentibulariaceae	Pinquicula vulgaris	Vetblad		x													
Pinaceae	Pinus cendra	Alpenden											x				
Plantaginaceae	Plantago lanceolata	Smalle weegbree					x										
Plantaginaceae	Plantago major	Grote weegbree		x													
Plantaginaceae	Plantago media	Ruige weegbree											x	x			
Plantaginaceae	Plantago spec								x		x						
Orchidaceae	Platanthera bifolia	Welriekende nachtorchis				x											
Orchidaceae	Platanthera clorantha	Bergnachtorchis				x											
Polygalaceae	Polygala amarella		x														

Polygalaceae	Polygala comosa	Kuifvleugeltjesbloem						x									
Polygalaceae	Polygala vulgaris	Gewone vleugeltjesbloem	x														
Liliaceae	Polygonatum	Kranssalomonszegel										x					
Liliaceae	Polygonatum multiflorum	Gewone salomonszegel	x			x											
Liliaceae	Polygonatum verticillatum	Kranssalomonszegel											x				
Duizendknoop	Polygonum bistorta	Adderwortel	x														
Salicaceae	Populus alba	Witte abeel															
Potamogetonaceae	Potamogeton natans	Fonteinkruid		x													
Rosaceae	Potentilla alba																
Rosaceae	Potentilla anserina	Zilverschoon		x													
Rosaceae	Potentilla auranta	Ganzerik										x					
Rosaceae	Potentilla erecta	Tormentil	x	x													
Rosaceae	Potentilla recta	Rechte ganzerik								x							
Rosaceae	Potentilla reptans	Vijfvingerkruid		x													
Rosaceae	Prunus mirella				x												
Hypolepidaceae	Pteridium aquilinum	Adelaarsvaren	x														
Boraginaceae	Pulmonaria obscura	Ongevlekte longkruid	x	x													
Boraginaceae	Pulmonaria rubra											x					
Ranunculaceae	Pulsatilla nigricans	Wildemanskruid								x							
Pyrolaceae	Pyrola chlorantum of chlorantha	Groenbloemig wintergroen				x											
Pyrolaceae	Pyrola rotundifolia	Rondbladig wintergroen				x											
Fagaceae	Quercus robur dominik	Zomereik 300 jr	x														
Ranunculaceae	Ranunculus cassubicus		x														
Ranunculaceae	Ranunculus flammula	Egelboterbloem		x													
Ranunculaceae	Ranunculus lingua	Grote boterbloem		x	x												
Ranunculaceae	Ranunculus platanifolius	Witte boterbloem										x					
Resedaceae	Reseda lutea	Wilde reseda					x			x							
Orobanchaceae	Rhinanthus minor	Kleine ratenaar	x														
Fabaceae	Robinia spec						x										
Rosaceae	Rosa rubiginosa	Egelantier			x			x									
Rosaceae	Rose spec 60 srt			x													
Rosaceae	Rubus spec	Braamsoort	x														
Polygonaceae	Rumex crispus	Krulzuring	x														
Polygonaceae	Rumex latifolium											x					
Polygonaceae	Rumex spec				x						x	x					
Rutaceae	Ruta graveolens	Wijnruit				x											
Salicaceae	Salix alba	Schietwilg							x								
Salicaceae	Salix aurita	Geoorde wilg		x													
Lamiaceae	Salvia dumetorum								x								
Lamiaceae	Salvia nemorosa	Bossalie							x								
Lamiaceae	Salvia nutans							x	x								
Lamiaceae	Salvia pratensis	Veldsalie		x					x								
Lamiaceae	Salvia verticillata	Kranssalie						x									

Caprifoliaceae	Sambucus ebulus	Kruidvlier				x			x								
Caprifoliaceae	Sambucus nigra	Gewone vlier					x										
Apiaceae	Sanicula europaea	Heelkruid					x										
Dipsacaceae	Scabiosa ochroleuca	Duifkruid /schurftkruid					x		x								
Scheuchzeriacaea	Scheuchzeria palustris	Veenbloembies	x	x													
Brassicaceae	Schevereckia podolica syn Allysum podolicum							x									
Cyperaceae	Schoenoplectus tabernaemontani	Ruwe bies		x													
Cyperaceae	Schoenus ferrugineus	Roestkleurige knopbies		x													
Scrophulariaceae	Scopolia carniolica	Klokbilzenkruid				x											
Asteraceae	Scorzonera hispanica	Rose schorseneer											x				
Asteraceae	Scorzonera purpurea									x			x				
Asteraceae	Scorzonera rosea											x					
Scrophulariaceae	Scrophularia canina	Hondshelmkruid								x							
Scrophulariaceae	Scrophularia nodosa	Knopig helmkruid				x											
Lamiaceae	Scutelaria galericulata		x														
Fabaceae	Securigera varia	Bont kroonkruid					x										
Crassulaceae	Sedum acre	Muurpeper			x												
Crassulaceae	Sedum album	Wit vetkruid							x								
Crassulaceae	Sedum maximum									x							
Crassulaceae	Sempervivum lobiferum syn Jovibarba globifere						x										
Crassulaceae	Sempervivum ruthenecum syn Jovibarba rutherneum																
Crassulaceae	Sempervivum ruthenicum syn Jovibara tutherneum	Huislook						x									
Caryophyllaceae	Silene auticus																
Caryophyllaceae	Silene dichotoma	Gaffelsilene						x									
Caryophyllaceae	Silene dioica	Dagkoekoeksbloem			x												
Caryophyllaceae	Silene dubia																
Caryophyllaceae	Silene flos-cuculi	Echte koekoeksbloem		x									x				
Caryophyllaceae	Silene nutans	Nachtsilene	x	x													
Caryophyllaceae	Silene vulgaris	Blaassilene		x													
Iridaceae	Sisyrinchium angustifolium	Blauwe bieslelie											x				
Sleutelbloem	Soldanella montana	Bergkwastjesbloem / Alpenklokje										x					
Asteraceae	Solidago canadensis	Canadese guldenroede				x											
Rosaceae	Spiraea japonica						x										
Lamiaceae	Stachys germanica	Duitse andoorn							x								
Lamiaceae	Stachys pungens								x								
Lamiaceae	Stachys recta	Bergandoorn				x			x								
Lamiaceae	Stachys sylvatica	Bosandoorn				x											
Staphyleaceae	Staphylea pinnata	Pimpernoot				x	x										
Caryophyllaceae	Stellaria holostea	Grote muur				x											
Caryophyllaceae	Stellaria media	Vogelmuur	x														
Caryophyllaceae	Stellaria nemorum	Bosmuur										x					
Poaceae	Stipa capillata	Vedergras							x	x							
Poaceae	Stipa pennata	Harengras						x									

Colchicaceae	Streptopus amplexifolius											x	x				
Boraginaceae	Symphytum cordatum	Gele smeerwortel										x					
Boraginaceae	Symphytum officinale	Smeerwortel				x						x					
Lamiaceae	Teucrium chamaedrys	Echter gamander															
Ranunculaceae	Thalictrum aquilegifolium	Akeleiruit										x					
Thelipteridaceae	Thelypteris palustris	Moerasvaren	x														
Lamiaceae	Thymus marschallianus						x										
Lamiaceae	Thymus podolicum of Allium podolicum									x							
Lamiaceae	Thymus serpyllum	Kleine tijm		x													
Aquifoliaceae	Tilia cordata	Winterlinde		x													
Scrophulariaceae	Tozzia carpacita of Tozzia alpina carpathica	Alpenbekje										x					
Asteraceae	Tragopogon spec							x	x	x							
Fabaceae	Trifolium lupinaster								x								
Fabaceae	Trifolium montanum	Bergklaver	x	x				x					x				
Apiaceae	Trinia hispida							x									
Apiaceae	Trinia multicaulis									x							
Asteraceae	Tripleurosperum indorum			x													
Ranunculaceae	Trollius europeaus	Europese trollius									x						
Urticaceae	Urtica dioica	Grote brandnetel				x											
Lentibulariaceae	Utricularia intermedia	Plat blaasjeskruid	x														
Lentibulariaceae	Utricularia minor	Klein blaasjeskruid	x														
Lentibulariaceae	Utricularia vulgaris	Groot blaasjeskruid	x														
Ericaceae	Vaccinium myrtillus	Blauwe bosbes		x													
Ericaceae	Vaccinium oxycoccos	Kleine veenbes		x													
Ericaceae	Vaccinum uliginosum	Rijsbes		x													
Valerianaceae	Valeriana angustifolia	Smalbladige valeriaan		x	x												
Valerianaceae	Valeriana collina								x								
Valerianaceae	Valeriana tripteris	Drieblad valeriaan										x					
Liliaceae	Veratrum album	Witte nieswortel										x					
Liliaceae	Veratrum lobelianum		x														
Liliaceae	Veratrum nigrum	Zwarte nieswortel	x									x					
Scrophulariaceae	Verbascum - mogelijk thapsus	Koningskaars							x								
Scrophulariaceae	Verbascum lobecianum		x														
Scrophulariaceae	Verbascum lychnitis	Melige toorts						x									
Scrophulariaceae	Verbascum phoeniceum	Paarse toorts	x														
Scrophulariaceae	Veronica austriaca	Brede ereprijs															
Scrophulariaceae	Veronica chamaedrys	Gewone ereprijs				x							x				
Scrophulariaceae	Veronica montana	Bosereprijs				x											
Scrophulariaceae	Veronica officinalis	Mannetjesereprijs	x														
Scrophulariaceae	Veronica spicata	Aarereprijs					x		x								
Caprifoliaceae	Viburnum lantana	Wollige sneeuwbal					x		x								
Caprifoliaceae	Viburnum opulus	Gelderse roos					x						x				
Fabaceae	Vicia sativa subsp sativa	Smalle wikke						x									

Apocynaceae	Vinca major	Groot maagdenpalm															
Apocynaceae	Vinca minor	Klein maagdenpalm							x								
Asclepiadaceae	Vincetoxicum hirundinaria	Witte engbloem					x			x							
Violaceae	Viola arvensis	Akkervioolje					x										
Violaceae	Viola biflora	Tweebloemig vioolje										x					
Violaceae	Viola calcarata	Langsporig vioolje											x				
Violaceae	Viola canina	Hondsvioolje					x										
Violaceae	Viola mirabilis	Grootbladig vioolje					x										
Loranthaceae	Viscum album	Maretak / Mistletoe	x														